НЯХАЙ ЖЫВЕ 1 МАЯ

НІВА

Год выдання V
№ 18 (218)
1 МАЯ 1960
БЕЛАСТОК
Цана 60 гр.

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

НІЛ ГІЛЕВІЧ

МАЙ

Адзвінеўшы ледзянымі крыгамі,
Улягліся рэчкі ў берагі.
Прывітаны радаснымі крыкамі
Бусел робіць першыя кругі.

Даль, прамытая дажджамі цёплымі,
Ясным вырысам зноў лашчыць зрок.
Краскі яркія на ціхім поплаве
Усміхаюцца яшчэ здалёк

Ты ідзеш абсохшаю абочынай
Пакланіцца руням маладым.
Над палямі—жаўранкі нязмоўчныя,
Над дубровамі — зялёны дым.

Адусюль нясе знаёмым водарам —
Мілым сэрцу водарам вясны.
Адусюль плывуць яе мелодыі —
Смех, і звон, і гоман — гул лясны.

На душы—прасторна, лёгка, весела:
Май ідзе па ўсім зямным шары!
І ва ўсіх краях тваё равеснікі,
Незнаёмыя тваё сябры

Гэтаксама радуюцца зелені,
Сонцу яснаму над галавой,
Небу сіняму, палям засеяным,
Шэпту ліўняў з лісцем і травой.

Як і нам, з усіх грымот ім хочацца
Толькі той вясёлы слухаць гром,
Што пупышцы памагае лопацца,
Каб хутчэй раскрылася лістом.



ВІКТАР РУДЧЫК

ПЕРШАМАЙСКІЯ КВЕТКІ

Каляіны перасыпаліся залатым пяском. Дарога, быццам струйка вады, вілася сярод маладых сасёнак і неяк зусім непрыкметна рабілася вуліцай, уваходзячы ў сяло Вулька - Нурэцкая (Сямяціцкі павет).

Цёплы вясенні вецер бесперапынна выйгрываў на тэлефонных струнах манатонную мелодыю.

Правады тэлеграфа крыжаваліся з правадамі электрычнага току. Дзесці з-за паселіпчаў прылятаў рытмічны гоман матора. Гэта трактар «Беларусь» працаваў на спулдзельчых палях.

Вуліца раўнамерна ідзе ўсё ўгору. На самай вяршыне, пры разгалінаванні дарог, стаіць велізарны драўляны будынак. Калісьці жыў у ім Аляксандр Нічыпарук. У 1946 годзе ён разам з сям'ёй выехаў у Савецкі Саюз. Недалёкім яго суседам быў Станіслаў Самасюк. Ён таксама ад 1945 года жыве ў СССР. Ідзем далей. Вось нядаўна пабудаваная хата. Гаспадаром тут Васіль Міхайлавіч Грыцук і яго сын Міхась. Ужо на самым канцы вёскі жыве Максім Рудчык, старшыня сельгаскааператыва.

Тры кіламетры за Вулькай рас паложана вёска Тымянка. Яна з'яўляецца роднай вёскай Аляксандра Бэтлейкі, Івана Дудзіка, Сцяпана Іванюка. Зараз у Тымянцы жыве толькі Аляксандр Бэтлейка. Ён працуе брыгадзірам у спулдзельні. Іншыя або загінулі ў шматлікіх завірухах, або выехалі ў СССР.

Змрок вясенняга вечару, быццам пухам, пакрыў будынкі. Маладзенькі месяц, мігаючы зоркам, рассмяўся на небе, як бы жартаваў з электрычнымі лямпачкамі, асвятляючымі вёску.

Паканчваючы працу ў полі і па надворку, дзяўчаты і хлопцы выйшлі на вуліцу, расселіся па лавачках. Паветра адгукнулася звонкай жартаўлівай песняй. Бестурботная маладосць! Але вось паплыла старая народная песня, песня аб мінулым, песня — гісторыя. Яе задумлівыя тоны, быццам човен па шырокай рацэ, адносяць думкі да далёкіх гадоў мінулага, прыпамінаюць.

II.

Красавіцкі вечар западаў хутка. Аляксандр Нічыпарук стаяў за прылаўкам сваёй вясковай крамы дробных тавараў і рыхтаваў газавую лямпу. Кліентаў ужо не было. Аднак Аляксандр гэтым не турбаваўся. Крама і так не давала ніякага даходу. Ён успомніў нядаўні сход у лесе каля Мілейчыц.

— Таварыш, — звярнуўся тады да яго сакратар райкома, калі яны засталіся адны, — за табой, брат, як я даведаўся, сочаць. Ты, як сакратар ячэйкі, мусіш асцерагацца.

(Працяг на стар. 3)

А. СЯРГЕЮК

КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫЯ СПРАВЫ Ў ТРАСЦЯНЦЫ

За пятнаццаць год існавання ў Польшчы народнай улады не толькі сама вёска Трасцянка змяніла свой выгляд, але вялікія змены адбыліся ў матэрыяльным і культурным жыцці яе жыхароў. Трасцянка, як вядома, вялікая, населеная, як ў ёй многа, і амаль усе людзі пісьменныя, развітыя, бо асвета тут з даўніх часоў стаяла на вышэйшым узроўні, чым у іншых вёсках. У канцы мінулага і ў пачатку гэтага стагоддзя тут існавалі школы: дзве пачатковых для дзяўчат і хлопцаў асобна і настаўніцкая — з курсам сельскай гаспадаркі, а пры ёй яшчэ была прыкладная двухкласная школа для практычных заняткаў.

(Працяг на стар. 4).

УСІХ ЧЛЕНАЎ БГКТ І ЧЫТАЧОЎ «НІВЫ» ВІНШУЕМ З 1 МАЯ І ЖАДАЕМ ПОСПЕХАЎ У ПРАЦЫ, А ТАКСАМА Ў АСАБІСТЫМ ЖЫЦЦІ.

Галоўнае Праўленне Беларускага грамадска-культурнага таварыства і рэдакцыя «Нівы»

Перадз'ездаўская дыскусія

ГАЛАВАКРУЖЭННЕ ад САМАЎЗВЯЛІЧЭННЯ

У папярэдняй Літаратурнай старонцы быў змешчаны артыкул Яшы Бурша п. з. «Што зрабіць, каб ад прыбытку галава не балела?»

Яша Бурш, нервовым рухам адкл.ўшы з'езджанае ад «мазольнай» працы паэтычнае пяро, аддаўся зусім празаічным заняткам. Ён вырашыў зрабіць баланс творчасці членаў Літаратурнага аб'яднання і свайго.

Паводле падлікаў Яшы Бурша, дагэтуль на старонках «Нівы» выступіла каля 70 (!) аўтараў паэтычных і празаічных твораў. Даход не малы. Але хіба Бурш у рубрыку даходаў адносіў таксама аўтараў «Самаабслугоўвання».

Зрабіўшы гэта, Яша Бурш адмяжаваў «аматараў» ад «стваральнікаў літаратурнага багацця», на вяршыне апошніх паставіў сябе, над сабою павесіў звон «сучаснасці» і пачаў дзілімбоніць: Мы, Яша Бурш, маючы некалькі зборнічкаў у рукапісах не можам быць выдадзены, бо не зразумелы. Браточкі, якія дазволілі назваць і назвалі сябе паэтамі, глядзіце, што дзеецца, працаваць не варта, не аплачваецца!

Ад гэтага звечу сумна робіцца. Сумна не таму, што на кніжных паліцах не відаць «зборнічкаў» Яшы Бурша. Сумна, бо ў пачынаючага, і здольнага паэта закружылася галава. На жаль, у такім стане знаходзіцца не толькі Бурш.

Кожны пачынаючы аўтар марыць аб першай сваёй кніжцы. Напэўна, таксама хоча быць вядомым. І ў гэтым няма нічога дрэннага. Але, на жаль, у творчасці хацець — яшчэ мала.

«Нельга валодаць вельмі складаным майстэрствам літаратара, не прысвячаючы яму штодзённа некалькі гадзін мазольнай працы», — дае рэцэпт Бурш тым, якія «не называюць сябе літаратарамі».

Гэта, мабыць, праўда (хоць не ўсе майстры штодзённа па некалькі гадзін авалодваюць майстэрствам), але можна на кожным пальцы нажыць мазалі і не стаць літаратарам. Каб ім стаць — мала назваць сябе літаратарам, мала мазольнай працы, для гэтага патрэбны дар, талент. Калі яго няма, ніякія рэцэпты не памогуць.

Яша Бурш абураецца на нейкія міфічныя аўтарытэты (чаму не назваць па імені?) «якія даюць у 50 разоў лепшыя шансы папасці ў зборнік вершаў паэтам, напісаўшым адзін, два вершы ў год, чымсці тым, што напісалі па 150 і больш».

Сапраўды бухгалтарскі падыход да паэзіі. Ацаніць таго ці іншага аўтара паводле Бурша вельмі проста. Напісаў больш — лепшы мастак. Прымяніўшы гэтакі «прынцып» лёгка можна ў казіны рог загнаць купалаў і коласаў і класікамі зрабіць графаманаў.

Не, гэты нумар не пройдзе. І рана гаварыць аб «вядомых» і «менш вядомых». Пакуль што ўсе невядомыя, усе пачынаючыя і будучыня пакажа, хто кім будзе.

Талент на лічыдлах выявіць немагчыма, гэта капрызны дзяцюк: то ён расце гадамі, то ўзнікае на вачах, раз гарыць бы зніч, іншым разам успыхне феерверкам і згасне.

А навошта тая пакутніцкая поза, якую вы занялі, выдаючы сябе за «ахвяру» сучаснасці (глядзіце, я яшчэ пер'ем не аброс, а ўжо рэжуць мае крылы!)? Ці ў сучаснасці справа? Калі ўжо рабіць закід нашым аўтарам, то ў першую чаргу за недахоп сучаснасці. Гэта тым больш можна сказаць пра вашы вершы, сябра Бурш. Яны вельмі далёкі ад тэм і заданняў, якія стаяць перад намі, якія ставіць перад намі партыя і ўрад (на якіх вы паклікаецеся).

Ці няясная, заблытаная, або шматзначная думка — гэта прынцып сучаснай паэзіі? Як жа гэтая «незразумелая» паэзія мае памагаць людзям будаваць новае жыццё? Ці сапраўды сучасны чытач захоча ламаць сабе галаву, шукаючы ў дзівацтве нейкіх адкрыццяў? Ці не таму гэтую «сучасную» паэзію чытаюць толькі яе аўтары? Якая ж тады яна сучасная, калі яе не ўспрымае сучасны чытач?

Не, гэта не сучаснасць. Людзі зусім не намерваюцца ўскладняць сабе жыццё. Яны хочуць зрабіць яго больш простым, а адносіны паміж людзьмі — больш шчырымі, непасрэднымі. У гэтым напрамку ідзе жыццё. У гэтым напрамку павінны ісці і людзі, якія робяць спробы ў паэзіі, калі яны сапраўды хочуць служыць грамадству.

«Працаваць не варта», — кажа Яша Бурш. Не, працаваць варта. Але перш трэба добра ўсвядоміць сабе, для каго хачу працаваць, чаго гэтай працай хачу дабіцца, і ці пад сілу мне гэтая праца.

У нас ёсць усе ўмовы, каб вартасныя рэчы не ляжалі недзе ў закутках. Бяда, што іх вельмі мала, зусім не так, як у артыкуле Бурша. А калі ўжо гаварыць аб публікацыях, то пакуль што не над «зборнічкамі» трэба нам думаць, але, у першую чаргу, над забеспячэннем добрымі рэчамі Літаратурнай старонкі, якая выдаецца штомесячна і нельга сказаць, каб у ёй цесна было ад добрых рэчаў.

Зразумела, трэба планаваць і зборнікі паасобных аўтараў, але спяшацца няма чаго. Перш трэба мець добры матэрыял да гэтых зборнікаў. Тое, што Бурш можа заявіць, што ў яго некалькі рукапісных «зборнічкаў», зусім не

(Працяг на стар. 3)

ПЕРШАМАЙСКІЯ РАЗВАЖАННІ

У самых развітых капіталістычных краінах у хуткім тэмпе павялічылася запатрабаванне на савецкія тэхнічныя кніжкі. Студэнты Аксфордскага і Камбрыджскага універсітэтаў усё больш цікавяцца лекцыямі рускай мовы. У 300 амерыканскіх школах уведзены нармальныя ўрокі рускай мовы. Ад некалькіх год Савецкі Саюз наведвае штораз больш турыстаў. У Заходняй Германіі, Францыі, Вялікабрытаніі створаны інстытуты па вывучэнню ўсялякіх пытанняў, звязаных з Савецкім Саюзам.

Шэф амерыканскай агентуры (несумненна дакладна паінфармаваны) А. Далес занепакоены гаворыць: «Да 1965 года СССР дасягне велізарных поспехаў у рэалізацыі сваіх заданняў — дагнаць ЗША — асабліва ў галіне прамысловасці. У той час савецкі прэм'ер М. С. Хрушчоў з гонарам заяўляе: «Ніякія арміі не здолеюць затрымаць прагрэсу ў людскіх думках... Ніякія штыкі ні турмы, ніякае насілле не стрымаюць ідэі камунізма па той простай прычыне, што марксізм - ленінізм — гэта ўвасабленне найбольш жывых інтарэсаў працоўных.

Гэтыя дзве выказаныя думкі выразна гавораць аб прычынах зацікаўлення свету Савецкім Саюзам і ўсімі сацыялістычнымі дзяржавамі. Не трэба быць мудрацом, каб сказаць, што сацыялістычны лагер штораз мацней уздзейнічае на сусветнае становішча. Вось тры істотныя крыніцы гэтай сілы.

1. ГАСПАДАРЧАЯ І НАВУКОВАЯ СІЛА

У 1958 годзе ў 5 разоў павялічылася прамысловая вытворчасць краін народнай дэмакратыі, а ў 6 разоў СССР у параўнанні да 1937 г. Калі разыходзіцца аб прамысловай вытворчасці на душу насельніцтва, сацыялістычная сістэма ўжо дагнала капіталістычныя краіны, усе разам узятыя. Будучыня прадказвае штораз больш лепшых надзей. На працягу гадоў 1937—1958 прамысловая вытворчасць сацыялістычных краін павялічылася больш як у 5 разоў, а капіталістычных — толькі ў 2 разы. У недалёкай будучыні прамысловая вытворчасць сацыялістычных краін будзе складаць палову агульнай сусветнай вытворчасці. Ужо зараз наш удзел у гадавой вытворчасці сталі складае 70 працэнтаў. Даволі лічбаў. Касмічныя ракеты, ядзерныя рэактары, самалёты далёкага накіравання, высокаадукаваныя кадры навуковых супрацоўнікаў таксама многа значаць у спаборніцтве за н лепшы лад.

2. МІРНАЯ ПАЛІТЫКА САЦЫЯЛІСТЫЧНЫХ ДЗЯРЖАЎ

Прынцыпы гэтай палітыкі выходзяць з прадпасылкі, што «каб жыць і развівацца, не трэба грабіць і забіваць». Мы не надта ўсведамляем сабе, як уздзейнічае сацыялізм на фарміраванне сусветных суадносін. А, несумненна, каб не было на свеце сацыялістычных краін, капіталісты так, як і калісьці, не лічыліся б з сумленнем у адносінах паміж сабой, не былі б такімі «ласкавымі» да нацыянальна - вызваленчых хваляванняў, да канкурэнцыі ўласных партнёраў. Калі б не сацыялізм, была б ужо не адна імперыялістычная вайна за новы падзел свету. Існаванне сацыялістычных краін, іх упартая мірная палітыка — гэта клешчы, якія сціскаюць вусны капіталістаў. Не могуць свабодна буяніць, калі побач бачаць сілу, якая здольна ўціхамірыць іх.

3. АНТЫКАЛАНІЯЛІЗМ САЦЫЯЛІСТЫЧНЫХ ДЗЯРЖАЎ

Ён з'яўляецца маральнай і палітычнай апорай для народаў, якія змагаюцца за сваю незалежнасць.

Сацыялістычная рэвалюцыя выдала смяротны прысуд на капіталізм. Чым хутчэй развіваюцца сацыялістычныя краіны, тым хутчэй заваёўваюць сабе незалежнасць даўнейшыя каланіяльныя краіны. За пасляваенны перыяд незалежнасць заваявалі 23 краіны Азіі і Афрыкі. 7 краін Чорнай Афрыкі здабылі ўжо сабе аўтаноміі. 1960 год прынёс далейшыя перамены. Незалежнасць заваявалі: Камерун, Того, Бельгійскае Конга, Самалі, Нігерыя, Мадагаскар і Сенегал. Каланіялізм, як сістэма, перастаў існаваць у Азіі і будзем сведкамі, як закончыцца яго існаванне ў Афрыцы.

Дзяржавы нашага лагеру даюць усебаковую і бескарысную (для сябе) дапамогу слабаразвітым краінам. Індыя, Інданезія, Бірма, Аб'яднаная Арабская рэспубліка, Ірак, Камбоджа, Цэйлон — гэта толькі некалькі маладых дзяржаў, якія могуць развіваць сваю прамысловасць дзякуючы нашай дапамозе.

Расце магутнасць і значэнне краін сацыялістычнага лагеру. Затым расце ранг сацыялізма як ладу, які гарантуе шчаслівую будучыню, мір і дружбу паміж народа. Такія думкі прыходзяць у дзень свята міжнароднага пралетарыята.

У. ЛАЗІНСКІ

З павятовай канферэнцыі БГКТ у Гайнаўцы

На III-цюю павятовую канферэнцыю БГКТ у Гайнаўцы прыехала звыш 100 дэлегатаў і запрошаных гасцей. Канферэнцыя адбывалася ў зале прэзідыума ПРН. У прэзідыуме занялі месцы: прадстаўнік камісіі па справах нацыянальных меншасцей пры ЦК ПАРП Уладзіслаў Скшыпчак, намеснік дырэктара грамадска - адміністрацыйнага дэпартамента Міністэрства ўнутраных спраў Ян Кэндзерскі, старшыня ГП БГКТ Уладзімір Станкевіч, сакратар КП ПАРП у Гайнаўцы Мікола Самоцік, актывісты павятовага аддзела БГКТ у Гайнаўцы.

У справаздачным дакладзе, з якім выступіла Ніна Вішнеўская — член праўлення аддзела, крытычна ацэньвалася праца Павятовага аддзела БГКТ у Гайнаўцы і ў асаблівасці яго старшыні — Міколы Тарасевіча.

Гайнаўскі аддзел не можа пахваліцца такімі дасягненнямі, як, напрыклад, Бельскі. А чаму ж? Ці ў Бельскім павеце існуюць лепшыя ўмовы да працы, чым у Гайнаўскім? Наадварот.

Прычына такой ненармальнай сітуацыі несумненна ляжыць у тым, што Гайнаўскі аддзел БГКТ быў зусім адарваны ад вёсак і насельніцтва.

Амаль усе дыскутанты падкрэслівалі вялікае зацікаўленне насельніцтва Гайнаўшчыны дзейнасцю нашага Таварыства.

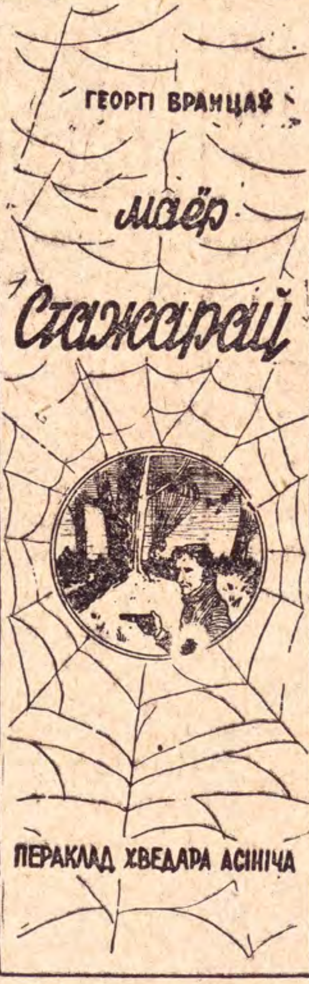
— У якую толькі вёску заедзеш, — гаварылі яны, — дык людзі вельмі ахвотна прыходзяць на сход, уступаюць у рады Таварыства.

Што ў Гайнаўскім павеце пры добрай ахвоце можна шмат зрабіць, сведчыць таксама праца інструктара ГП БГКТ Яўгена Гарустовіча, адказнага за працу Таварыства на Гайнаўшчыне. Ён на працягу сваёй кароткай дзейнасці патрапіў даехаць да вёсак, у якіх існуюць гурткі БГКТ, наладзіць абмен членскіх білетаў, дапамагчы ў іх працы. Многія з дыскутантаў падкрэслівалі вялікае значэнне і папулярнасць «Нівы» сярод насельніцтва Гайнаўскага павета. Зараз у павеце існуе амаль 2000 пастаянных падпісчыкаў «Нівы».

— Але, як на наш павет, — гаварылі яны, — гэта яшчэ мала. І таму ў далейшай дзейнасці аддзела будзе неабходным звярнуць асаблівую ўвагу на папулярызацыю роднага часопіса. Настаўнікі звярталі асаблівую ўвагу на недахоп адпаведных падручнікаў на беларускай мове. Гэта праблема стаецца тым больш балючай, калі ўзважыць факт, што на існуючую колькасць 79 пачатковых школ у павеце ў 70 школах дзеці вучацца беларускай мове, а ў 28 школах беларуская мова з'яўляецца выкладовай. Настаўнікі — дыскутанты звярнулі таксама ўвагу на неабходнасць большай папулярызацыі беларускай кніжкі сярод насельніцтва Гайнаўшчыны.

Увесь час на канферэнцыі, я б сказаў, пераважалася адна галоўная думка: больш канкрэтнай працы з насельніцтвам, бліжэй да вёсак, неабходнасць цеснага супрацоўніцтва з іншымі грамадскімі арганізацыямі, існуючымі ў нашых вёсках. У заключэнне канферэнцыі выбрана 11-асабовае праўленне Павятовага аддзела БГКТ. У склад прэзідыума праўлення ўвайшлі: Васіль Дзун — старшыня, Яўген Янчук — намеснік старшыні і Ніна Вішнеўская — сакратар. Выбрана таксама 30 дэлегатаў на III-ці З'езд БГКТ. Пасля канферэнцыі дэлегаты і госці прысутнічалі на канцэрце ў «Доме шахцёра», які даваў Беларускі калектыў песні і танца пры ГП БГКТ. Выступленні яго былі ўспрыняты так цёпла і горача, як мабыць ніколі дагэтуль. Ну, але аб калектыве напішам другім разам.

В. Баршчэўскі



Прайшло амаль чатыры месяцы, як я спусціўся з парашута на Вялікую зямлю. Доктар затрымаўся на тым баку, і толькі ў канцы сакавіка сорак трэцяга года я атрымаў паведамленне аб яго гатоўнасці. Пачаўся ажыўлены абмен радыёграмамі паміж мною і Губартам. Ён пытаў, дзе я магу сустрэць доктара; я адказаў і назваў два пункты, найбольш прыдатныя, з майго пункту гледжання, для прызямлення. Нарэшце дагаварыліся, вызначылі дату, пару, сігналы для самалёта.

У дзве гадзіны ночы доктар павінен з'явіцца на нашай тэрыторыі, і я з афіцэрамі палкоўніка Рашотава ехаў да месца, дзе павінна адбыцца яго прызямленне.

Я сядзеў у кабіне, адкінуўшыся на спінку сядзення, і знаходзіўся ў тым паўдрымотным стане, калі нішто табе не перашкаджае пабыць адзін на адзін са сваімі думкамі.

— Стой! — раздаўся голас з кузава, і нехта моцна забарабаніў па крышы кабіны.

— Звяртай направа! — крыкнуў маёр Пятрунін. Шафёр з'ехаў з шашы на гасцінец. Прыблізна праз гадзіну мы дабраліся да вёскі. Сустрэла нас жонка старшыні калгаса. За гутаркай і чаем вечар прайшоў непрыкметна. Набліжалася поўнач. Пачалі збірацца

Выйшлі на вуліцу. Ноч стаяла ціхая, марозная.
— Бачыце, якая роскаш, — заўважыў маёр. — Пагодка на нас працуе. Назад будзе добра ехаць.

Пайшлі ўздоўж бярозавага падлеску, выйшлі на раўніну. Потым спусціліся ў лагчыну.

— Вось тут, — сказаў маёр, затрымаўшыся ў цэнтры лагчыны. — Далей ісці няма чаго.

98

Мы вывалілі з двух мяшкоў сухую паклю і разлажылі яе на зямлі ў выглядзе вялікага кола. Паклю густа палілі машынным маслам, а зверху дадалі крыху бензіну.

— Так? — спытаў Пятрунін.

— Так, — адказаў я.

— У каго ракетніца і ракеты? — зноў спытаў ён.

— У мяне, — адазваўся лейтэнант Косця.

— Давай мне.

Косця падаў.

— Тут мы застанемся ўдвух з таварышам Стажаравым, — сказаў Пятрунін Косцю, — а вы з хлопцамі ідзіце да пералеска. Усім тут няма чаго рабіць.

— Правільна, — пацвердзіў я.

— Сядзіце там, — раіў Косцю маёр, — і назірайце. Калі ад нас не будзе сігналаў і вы ўбачыце, што мы ідзем назад, рухайцеся без шуму гэтым жа шляхам, уздоўж пералеска да вёскі і будзьце гатовымі.

Хлопцы пайшлі. Маёр зарадзіў ракетніцу, я падрыхтаваў каробак запалак. Праз дзесяць хвілін з захаду пачуўся гук набліжаючагася самалёта. Па нашым падлікам, ён цяпер ляцеў над шашою.

— Зблытаць не павінен, — сказаў я, — арыенціры мы далі добрыя.

— А д'ябал яго ведае! — пракказаў маёр. — Возьме ды і зблытае. Можа, дамо ракету?

— Пусці адну, — згадзіўся я.

Маёр выпусціў. Ён меў рацыю — самалёт адхіліўся ўбок і аддаляўся.

99

Літаратурная старонка

Трыбуна Беларускага літаратурнага аб'яднання ў Беластоку № 23

ПЕРАДМАЙСКІЯ НОЧЫ

Па слядах КПЗБ

Перадмайскія ночы, трывожныя ночы.
Нюхаюць пільна ад змроку да рання,
Шпікі, як кошкі, пад вокнамі сочаць,
Знікаюць бясследна у часе світання.

Вынюхаць, выследзіць дух камунізма,
Які акапаўся ў згорбленых хатах,
Замкнуць бунтароў у астрогах вялізных,
Загнаць назаўсёды за тоўстыя краты.

Перадмайскія ночы — бунтарскія ночы.
Вышываюць сцягі, пераносяць адозвы —
У лапцях сялянскіх, у сукнях дзявочых
Вандруе па сёлах дух мсціўны і грозны.

І зноў, як заўсёды ў ноч першамая,
Заквітнеюць на дрэвах змагання штандары.
І партыі слова ізноў залунае
Адвечнай і светлай паходняю-марай.

АЛЕСЬ БАРСКІ

Першамайскія кветкі

(Працяг са стар. 1)

А канспірацыя была незвычайна строгая. Нельга было карыстацца ў адносінах паміж сабой ані прозвішчамі, ані імёнамі, ані псеўданімамі. Калі адзін другога не ведаў асабіста, звяртаўся да яго проста на «ты», або «таварыш», а калі нават і добра зналіся, але не былі адны, гэтыя формы строга абавязвалі. Парушэнне гэтага закона каралася партсудом. Таму Аляксандр, як і іншыя яго таварышы, не ведаў тады яшчэ, што сакратар райкома ў Мілейчыцах завецца Іван Абрамовіч.

— Ну добра, але што будзе з работай? — спытаў Аляксандр.

— Мы ўжо нешта прыдумалі, — выясніў Абрамовіч. — Ты наладзіш у Вульцы краму.

— На што мне яна? У мяне няма каму гандляваць. Я ж маю гаспадарку.

— Ты лепш паслухай. Да крамы можна прыходзіць без ніякіх падазрэнняў усім: жыхарам вёскі і прыезджым, знаёмым і незнаёмым. Разумееш?

— Я ж не такі ўжо, каб не разумець. Толькі адкуль узяць грошай?

— Прадасі кароўку і з двое свіней, мы таксама тое-сёе дакладзем. На пачатак хопіць.

І вось Аляксандр стаяў за прылаўкам, падлічваючы ўтаргаванае за мінулы дзень. Раптам адазваўся званок, звісаючы на спружыне над дзвярыма. У краму ўвайшоў малады чалавек, прывітаўся і папрасіў тытуню. Закурыў папяроску, агледзеўся вакол па краме і абыякавым тонам запытаў:

— Чай у вас прадаюць?

Аляксандр адказаў не адразу. Ён з увагай пагледзеў на прыбыўшага, але ў слабым святле газоўкі ніяк не мог распазнаць яго твару.

— Ну як, прадаюць у вас чай? — запытаў зноў незнаёмы.

— А які сорт пан хоча купіць: на прыкуску ці кітайскі? — адказаў Аляксандр пытаннем, укручваючы адначасова кнот газоўкі.

— Мне патрэбны чырвоны, — выясніў прыбыўшы.

Аляксандр падаў яму руку. Прывітаўшыся па-сяброўску з незнаёмым, вышаў зачыніць акяніцы і замкнуць на ключ дзверы.

— З райкома? — запытаў, вярнуўшыся да крамы.

— Так, — коратка адказаў незнаёмы.

— З чым?

— У нядзелю сход у Рагачах. Каля мосту пры дарозе з Вулькі будзе чакаць сувязны.

— Як яго пазнаць?

— Ён будзе вудзіць рыбу.

— Пароль?

— «Карась ідзе?»

— Адказ?

— «Не, толькі грубая».

— «Карась ідзе? — «Не, толькі грубая», — паўтарыў Аляксандр.

— Так, — пацвердзіў незнаёмы.

— Добра, адзін таварыш з нашай ячэйкі будзе абавязкова, — сказаў Аляксандр.

— Тады да пабачэння, — працягнуў руку незнаёмы.

— А мо' пераначуеш у нас? — запрапанаваў Аляксандр. Збярэм сход. Добра было б пагутарыць з нашымі маладымі сябрамі — камсамольцамі.

— Мне нельга, — выясніў незнаёмы.

— Тады мо' што-небудзь перакусіш?

— Не, дзякую. Да пабачэння.

Незнаёмы накіраваўся да дзвярэй.

— Пастой! — сказаў Аляксандр і хутка адрэзаў паўколка каўбасы і разам з булачкамі завярнуў у паперу.

— Вазьмі, — падаў незнаёмаму, — з'ясі па дарозе.

— Навошта? Дзякую, — адазваўся той, але Аляксандр, нягледзячы на гэтыя словы, упхнуў яму ў кішэню пінжака.

III.

Стол угінаўся ад страў. Вакол яго сядзела шмат мужчын. На першы погляд складалася ўражанне, што тут гаспадары звычайна прыймаюць гасцей па прычыне якойсьці ўрачыстасці.

Васька Грыцук, як і іншыя, папіваючы чай, з увагай слухаў дакладчыка.

«...асабліва цяпер, перад святам працоўных, — роўным голасам гаварыў ён, — трэба абавязкова паказаць усім сялянам і рабочым, што мы існуем, што ёсць такая сіла, такая партыя, якая, нягледзячы на шматлікія крывавыя ахвяры, стаіць і заўсёды будзе стаяць за просты народ. Фашысцкія кіпцюры трапілі, як ведаеце, у сэрца нашай партарганізацыі. Іван Абрамовіч і Аляксандр Яновіч замкнуты фашысцкімі катамі на 8 і 7 гадоў катаргі ў Картуз - Бярозе. Мы мусім паказаць сваім таварышам, што памятаем аб іх, што ў справядлівай барацьбе будзем адстойваць нашу справу...»

Раптам дакладчык змоўк. З панадворку ўварваўся рык каровы. Яму адказала сава.

Дакладчык хутка сеў і, узяўшы кілішак, звярнуўся да свайго суседа:

— Ну, трымайся, кум.

— Дай бог! — адказаў сусед.

Рукі з чаркамі скрыжаваліся над сталом. Хата запоўнілася агульным гоманам. Хтосьці пачаў «выпрагайце хлопцы коні». Іншыя падтрымалі, і песня набрала сілы.

Раптам скрыпнулі дзверы. У хату ўвайшоў солтыс. Стала ціха, ціха. Толькі сэрца ў кожнага мацней застукала. Гаспадар хаты ўстаў ад стала і хутка падыйшоў да прыбыўшага.

— Я да цябе са справай, — сказаў солтыс.

— Што там справы! — перапыніў яго гаспадар. — Справы не зайцы, — у лес не паўцякаюць. Хадзі лепш за стол! Бачыш, гасцей прыймаю.

І не чакаючы яго згоды, пацягнуў солтыса да стала. Там ужо падрыхтавалі яму месца і чарку.

— Пачакай, я толькі скажу, — бараніўся солтыс.

— Потым, потым, солтыс! — пасыпаліся галасы з усіх бакоў. — Не затрымвай чаргу.

Словы і кілішкі накіраваліся да солтыса з усіх бакоў. Адыйме толькі солтыс чарку ад губ, а яна, быццам самачынна, напаўнялася зноў. Урэшце галава яго апала на грудзі, качнулася на бакі і апынулася на стале.

Потым падняў яе на момант, чмыхнуў носам, быццам конь, і закрычаў на ўсё горла:

— Вы, камуністы,... у бога маць!

«Правал?! Гэтая свіння ведае нас?» — падумаў кожны.

— Дайце мне іх, пакажыце! — аратарстваваў солтыс, — скуру драць з іх буду!

Солтыс заматаў рукамі. Выкарыстоўваючы той момант, адазваўся мужчына, які вёў даклад:

— Добра кажаш, солтыс. Хай жыве Пілсудскі!

Вокліч падтрымалі іншыя. Нехта крыкнуў:

— Хай жыве піў суткі!

Солтыс, відавочна, гэтага не зразумеў, бо з вялікім захапленнем звярнуўся да дакладчыка:

— Ты брат, рыродная дудуша! Нналей яшшчэ! Заза ннашу дзідзідзяржаву ад магоора да ммагоора! Кукумуністы гэтага нене хочуць, я зныаю, аале для ііх усіх мессца ў Кар...атуз Бярозе хоопіць!

І, не чакаючы нікога, солтыс падняў кілішак і з размахам выліў гарэлку ў горла. Але тут солтыс дрэнна аблічыў свае сілы. Кілішак выпаў у яго з рук і ён сам у след за чаркай паляцеў пад стол. Сталася гэта так нечакана, што ніхто не паспеў яму дапамагчы. Два юнакі, якія дагэтуль «памагалі» солтысу, пытальным позіркам паглядзелі на дакладчыка. Той, абмеркаваўшы самапачуццё солтыса, вырашыў:

— Прыбраць! З яго боку для нас няма ўжо, на шчасце, ніякай небяспекі.

IV.

Васька Грыцук упіхваў за пазуху апошнія лістоўкі.

— Але ж ты, брат, выглядаеш! Як цяжарны, — заўважыў адзін з таварышаў, пасвяціўшы ліхтарыкам.

— Як войт Мушкатэль з нашай вёскі, — адказаў Васька, пашлёпваючы па выпханым бруху. — Ён таксама такі маленькі, а тоўсты, як я зараз.

— Толькі памятайце, каб ваш войт разам з камендантам высокалітоўскай паліцыі мелі добрыя хрысціны, калі ты там у сябе абродзішся! — дабавіў хтосьці.

— За гэта я ручаюся, — рашуча адказаў Васька.

— Ну, таварышы, хопіць жартаў. Узялі свае і пара да дому.

У цемнаце цяжка было адрозніць твары, але Васька пазнаў голас. «Дакладчык — падумаў Васіль. — Ён напэўна з райкома».

Грыцук пайшоў сваёй дарогай. Таварышы з Рагачоў засцераглі яго, каб не ішоў гасцінцам, які вядзе з Рагачоў да Вулькі, бо ў чыгуначнага вартаўніка, які жыве каля пераезда (па-мясцоваму — казарма) якісьці баль, з'ехалася шмат гасцей, сабакі пачуюць, падымуць лямант, і можа быць правал, а Васька ведаў, што да гэтага нават коштам свайго жыцця, яму нельга дапусціць.

І Васька пайшоў вузкімі ляснымі прасекамі, дзе толькі зайцы, ды козы час ад часу прабягалі. Ці ведаў ён, што яму пагражае, калі б давялося даведацца прадстаўнікам улады аб прычыне яго незвычайнай таўстаты? Ці ведаў ён, што за распаўсюджванне такога матэрыялу — катарга? Напэўна так. Толькі ён аб гэтым не думаў, не стараўся думаць. Ён усёй душою пажадаў сабе толькі аднаго: хутчэй, каб як хутчэй да дому!

А тут вакол цемра і... лес.. лес... Калі ён скончыцца? Сэрца Васіля пачынае мацней біцца, як бы выстуквае да рытму: хутчэй, хутчэй, хутчэй да дому, да хаты! Але лес усё ж не канчаецца. І Васіль ідзе.

За ім і перад ім усё лес, і ноч, лес і ноч... Не адчувае нават ужо, што ногі ад расы прамоклі вышэй кален, што сарочка ад поту прыліпла да плеч. Толькі тая назойлівая думка зноў варочаецца: хутчэй, хутчэй да дому! Там жа чакаюць яго таварышы, чакаюць перасылку, якую ён зараз абагравае сваім сэрцам, дыханнем сваіх лёгкіх, быццам хацеў бы перадаць тым лістоўкам сапраўднае жыццё, каб яны выраслі і зацвілі, як першамайскія кветкі... І Васіль моцна верыць, што так будзе.

V

Максім Рудчык устаў яшчэ да поўначы. Запаліў газоўку і пачаў апранацца.

— Чаго ты ўстаў? — запытала яго жонка, прачнуўшыся ад сну.

— Да царквы збіраюся, — адказаў ёй Максім. — Ці ж забыла ты, што сёння пасха? Паглядзі на каляндар.

Аднак каляндар нічым не адзначаў гэтага дня. У ім было чорнай фарбай, як звычайна, напісана: «1 май, 1932 год».

Не прайшло пэўна і паўгадзіны, як Максім, ужо па-святочнаму апрануты, выйшаў з хаты і накіраваўся на дарогу да Зубач, дзе знаходзілася парафіяльная царква. Адразу за вёскай па гэтай дарозе рос стары лес. (Цяпер з яго засталіся толькі кустарнікі). Там на ўмоўленым месцы павінен быў сустрэць іншых таварышаў. Міхась Грыцук ужо быў. Незадоўга прыйшлі Аляксандр Нічыпарук, Станіслаў Самасюк і Іван Грыцук.

— Ну як, хлопцы? — запытаў Нічыпарук, сакратар ячэйкі.

— Усё ў парадку, — адказаў Грыцук, — афішы і лістоўкі я маю.

— Добра, ідзем, — сказаў сакратар.

Паўтара кіламетра за Вулькай Нурэцкай у бок Зубач канчаюцца палі вулькаўскіх сялян. Мяжой з'яўляецца невялікі ручаёк. Уздоўж яго распаложана частка калоніі Янцэвічы.

Калі ўжо група вулькаўскай ячэйкі падыйшла да гэтага месца Грыцук запрапанаваў:

— А мо' тут што-небудзь павесім?

— Не трэба, — параіў Максім, — за блізка ад нашай вёскі.

— Дык што? — сказаў Аляксандр. — Сташко, — звярнуўся да Самасюка, — бяры што - небудзь на польскай мове і лезь на вярбу.

Не прайшло і дзесяць мінут, як чырвонай плахта з надпісам: «Прэч з жондэм фашыстоўскім! Нех жые Звёнзэк Радзецкі!» — лапатала ў парывах ветра і гарэла ў месячным святле. Ад палавіны дарогі да Зубач пачалі праз кожныя некалькі сот метраў раскідваць лістоўкі. Так высцелілі сваю дарогу аж да самых Зубач. У кіламетры перад Зубачамі зыходзяцца дарогі з Вулькі і Рагачоў. Там таксама завіс плакат з лозунгам: «Зямля для сялян без выкупа», «Прэч фашысцкі урад!» Адыйшоўшы трохі ад гэтага месца, падпольшчыкі спыніліся на момант у хмызняку, каб яшчэ раз падробна абмяркаваць план дзейнасці у самых Зубачах. Ячэйка раздзялілася на дзве групы. Аляксандр Нічыпарук і Сташко павінны былі раскінуць лістоўкі вакол царквы, а Максім, Васіль і Іван Грыцук — завесіць чырвоны сцяг з лозунгам каля хаты зубацкага свяшчэнніка на высокай таполі. Пасля ўсяго мелі сустрэцца за царкоўным мурам ад боку поля.

Заданне, асабліва для другой групы, надта складанае. Трэба ведаць, што гэта велікодная ноч. Да царквы прыходзіць шмат людзей на ўсяночную. Аднак тым большая была неабходнасць выканаць гэтае заданне.

(Працяг у наступным нумары)



Д. Парахня. «Ленінская Іскра ў народзе»

ГАЛАВАКРУЖЭННЕ АД САМАЎЗВЕЛІЧЭННЯ.

(Працяг са стар. 2)

сведчыць аб прыдатнасці іх да друку. Дарэчы, ён нават не паклапаціўся пазнаёміць з сваімі «зборнічкамі» выдавецкую камісію пры ГП БГКТ.

Ад якога ж тады прыбытку мае балець галава? І каму яна баліць?

Несумненна. Літаратурнае аб'яднанне мае дасягненні і трэба іх бачыць, але, адначасова, тым членам аб'яднання, якія «назвалі» сябе пісьменнікамі, трэба сказаць: не называйце так сябе, больш скромнасці, сябры, скіньце з сваіх плеч цяжар будаўнічых «гмаху беларускай культуры ў Польшчы (а мо' і не толькі)», мо' тады лягчэй вам будзе наблізіцца да сучаснага жыцця і знайсці пэндзлі і фарбы, каб маляваць яго. Мо' тады не вы, а іншыя назавуць вас пісьменнікамі і будаўнікамі.

РЫГОР ЛЯСУК

Культурна-асветныя справы ў Трасцянцы

(Працяг са стар. 1)

Насельніцтва Трасцянкі мела большую магчымасць вучыцца ў гэтых школах, чымсьці насельніцтва навакольных вёсак. Дарэчы трэба сказаць, што ўзровень адукацыі тады быў нізкі, навучанне мела царкоўна-рэлігійны характар і давала абмежаваныя веды для жыцця і для далейшай адукацыі. Таму дзеці сялян, скончыўшы пачатковую школу, заставаліся пры бацьках на гаспадарцы, толькі пасля настаўніцкай школы ішлі працаваць настаўнікамі пачатковых школ.

У перыяд да другой сусветнай вайны ніхто з трасцянiцкай моладзі не скончыў ні сярэдняй ні вышэйшай школы. Пасля апошняй вайны пачало будавацца новае, лепшае жыццё. Частка моладзі і дарослых накіравалася ў Беласток, хто вучыцца, а хто на работу.

Ужо зараз з трасцяніцкай моладзі 16 асоб атрымала вышэйшую адукацыю і 56 — сярэднюю. Усе яны цяпер працуюць у розных установах і прадпрыемствах. Пяць асоб атрымалі ступень магістра: Уладзімір Юзвюк скончыў Мінскі універсітэт, Анатоль Тайгуноў скончыў Варшаўскую вышэйшую школу замежнай службы, Рыгор Максімюк — горную акадэмію ў Кракаве, Фёдар Максімюк — Ленінградскі універсітэт і Яўген Семенюк — Варшаўскі універсітэт. 19 дзяўчат і хлопцаў яшчэ вучацца ў сярэдніх і вышэйшых школах, а нават і завочна. Кожны год больш чым палавіна выпускнікоў пачатковай школы ідзе вучыцца далей.

За пятнаццаць год Трасцянку пакінула 215 асоб, якія працуюць не толькі ў Беластоку, але і іншых гарадах Польшчы. У полі цяпер можна бачыць машыны. Цэпы аджылі свой век. На іх месца прыйшлі малацілкі. Кросны і калаўроткі стаяць без карыстання. Насельніцтва і пераважна моладзь, носяць вопратку, як у горадзе. Культура заглянула і ў хаты і выгнала адтуль усё старое, прымітыўнае. У кожнай хаце ёсць кухня, адзін — два пакоі, густоўна прыбраныя, чыстыя. У хаце электрычнасць, радыё і гадзіннік. У школу ходзяць дзеці ўдзень, а дарослыя ўвечары. У лістападзе мінулага года матацыклетны курс скончыла 28 асоб. На працягу зімы адбылося некалькі культурных мерапрыемстваў. Арганізатарамі былі школьны бацькоўскі камітэт і пажарная каманда. Але часцей гэта былі вечары танцаў. Толькі 29 лютага гурток мастацкай самадзейнасці арганізаваў спектакль пры дапамозе настаўніцкага калектыву і пры беспасрэдным актыўным удзеле настаўніцы Зіны Усціновіч. Паказалі дзве п'ескі, некалькі гумарэсак, польскіх, рускіх і беларускіх песень у сольным і дуэтным выкананні і некалькі танцаў. Асабліва добра гралі Ольга Максімчук і Міхась Іванюк. Гледачам вельмі спадабаліся выкананыя дуэтам сясцёр Любы і Жэні Мінько беларускія песні. Жадаючых паслухаць сваіх артыстаў сабралося так многа, што прышлося ставіць спектакль двойчы: удзень — для дзяцей і ўвечары — для дарослых. Выступленне прайшло з поспехам. Гледачы прасілі артыстаў, каб яны часцей падрыхтоўвалі падобныя выступленні. Трэба падкрэсліць, што сярод трасцяніцкай моладзі ёсць многа таленавітых і здольных да артыстычнай дзейнасці.

На колькі насельніцтва зацікаўлена чытаннем часопісаў і кніжак, аб гэтым сведчыць колькасць падпісчыкаў і чытачоў, запісаных на пошце і ў бібліятэцы. Усяго падпісчыкаў на розныя часопісы налічваецца 475, у тым ліку ў адной Трасцянцы — 285. Можна сказаць, што кожны гаспадар чытае які-небудзь часопіс. Найбольш выпісваюць «Нівы» — 172 экз., «Газета беластоцкая» — 40, «Хлопская дарога» — 34, «Грамада Рольнік польскі» — 32, «Пшыяцюлка» — 30 і часопісы Савецкага Саюза — 10.

У Трасцянцы дзве бібліятэкі — грамадская і школьная. У першай налічваецца 1505 кніжак на польскай, рускай і беларускай мовах, але беларускіх толькі 10 кніжак. Школьная бібліятэка мае 3120 беларускіх, польскіх і рускіх кніжак. Беларускіх 300 кніжак. Некаторыя гаспадары маюць свае уласныя бібліятэкі, пераважна сельскагаспадарчыя. Кінаперасоўка рэгулярна наведвае Трасцянку два разы ў месяц. Часам прыязджае кінаперасоўка з Нарвы. Пасля пабудовы ў Трасцянцы новай школы тут застаўся стары школьны будынак, у якім адна вялікая зала электрыфікавана і прыстасавана пад святліцу. Тут адбываюцца грамадскія сходкі, дэманструюцца фільмы, ставяцца спектаклі і арганізуюцца танцавальныя забавы.

Павятовая Камісія гаспадарчага планавання пры ППРН у Гайнаўцы запланавала ў Трасцянцы адкрыць школу сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. Ці не варта было б адпаведным уладам падумаць аб тым, каб школа гэта была адкрыта як найхутчэй. Пакуль пабудуецца новы будынак для запраектаванай школы, яна магла бы змяшчацца ў старым школьным будынку, які не поўнасцю выкарыстаны. Прычым цяпер, калі ў Трасцянцы ідзе камасацыя зямлі, можна было б вымеркаваць патрэбную колькасць зямлі пад сядзібу школы і пад доследны ўчастак.

А. СЯРГЕЮК
Трасцянка

СЕЛЬГАСГУРТОК У СЛАУНЕ

У Дуброўскім павеце, які налічвае 118 вёсак, існуе ўжо 40 сельскагаспадарчых гурткоў. Дагэтуль найлепш працуе сельскагаспадарчы гурток у вёсцы Слаўна (ГРН Сухадоліна). Гурток налічвае 30 членаў. Гурткоўцы, першыя ў сваім павеце, у снежні мінулага года купілі трактар і ўвесь камплект сельгасмашын да яго. Двух маладых людзей, Янку Тройгу і Станіслава Манюшку, гурткоўцы паслалі на курсы трактарыстаў у Ружаны Сток. Вядома, без свайго трактарыста немагчыма было б карыстацца трактарам у палявых работах.

— А цяпер няма бяды, — гаворыць старшыня сельгасгуртка Эдуард Манюшка, — маючы сваіх трактарыстаў, выкарыстаем трактар пры веснавой сяўбе.

З думкай аб лепшым абслугоўванні абмалотачных машын у лютым гурткоўцы пры дапамозе Пав. Саюза сельгасгурткоў у Дуброве арганізавалі курс абмалотачных, які скончыла 10 асоб.

Агульна гурткоўцы вырашылі пашырыць жывёлагадоўлю. З гэтай мэтай члены гуртка ў мінулым годзе ўвялі на свае палеткі траву конскі зуб, якой, як аказваецца, добра спрыяе там якасць глебы. 10 гурткоўцаў сеялі кукурузу. Былі гэта яшчэ толькі вопытныя палеткі ад 5-ці да 10-ці араў. Праўда, перашкодзіла суша, але выні́кі былі нядрэнныя. У бягучым годзе гурткоўцы намераны арганізаваць у сябе конкурс вырошчвання карыснай на корм расліны, якой з'яўляецца кукуруза. Мяркуюць таксама залажыць ферму расплоду свіней.

М. К.

ВЕСТКІ З ГРАМАДЫ ВАЛІЛЫ

КУЛЬТУРА

На апошнім пасяджэнні грамадскага камітэта партыі ў Валілах была абмеркавана справа развіцця культуры. На першае месца высоўвалася справа будовы святліц грамадскім чынам у паасобных вёсках, а таксама будова дома культуры на чыгуначным прыпынку ў Валілах.

Трэба адзначыць, што ўсе вёскі, належачыя да прэзідыума ГРН у Валілах, імкнуцца мець святліцу. У вёсках Валілы, Случанка, Пясчанікі і Дзернякова зроблена ўжо шмат у тым напрамку, каб мець культурныя цэнтры. Найбольшыя дасягненні ў гэтай справе мае вёска Дзернякова. Там нехапае толькі войлаку на падбіцце столі. Неабходна падкрэсліць выдатную арганізатарскую работу партыйнай арганізацыі ў Дзернякове. Пажылыя мужчыны на чале з сакратаром ПАРП Юльянам Парэмбскім арганізавалі платныя забавы і атрыманыя грошы прызначалі на будову святліцы.

ГРАМАДСКАЯ ЦАГЕЛЬНЯ

Грамадскі камітэт ПАРП і прэзідыум ГРН многа ўвагі ўдзяляе разбудове палявой цагельні ў Грыбаўцах. Гэта адна з 12 цагельняў у Беластоцкім ваяводстве, якая належыць да прэзідыума ГРН і дае добрыя вынікі. У мінулым годзе ад жніўня выпрадукавана 41 тыс. штук цэглы. У гэтым годзе запланавана выпрадукаваць 500 тыс. штук. Аколічныя сяляне будуць мець магчымасць будаваць будынкі з цэглы. Цяпер гэта справа асабліва актуальная, таму што забаронена ўжо і на вёсках будаваць з дрэва. Ды грамадская рада будзе мець куды большыя магчымасці хутчэйшай пабудовы дома культуры на прыпынку ў Валілах. Бо, як вядома, цэглу набыць не так лёгка, дзяржаўная прамысловасць не пасьпявае прадукаваць столькі цэглы, колькі патрабуецца.

М. Х.

ДАПАМАГАЕ КНІЖКА

Няма хіба чалавека, які б, праходзячы ля забудаванняў Трахіма Белаха з Гацькоў (Бельскі павет), не зацікавіўся яго агародам, устаўленых радамі прыгожых вулляў. Пчол ён мае вельмі многа, каля ста пянькоў.

У пчалінай гаспадарцы ён дабіўся значных поспехаў, таму што многа чытае і многа вучыцца. У сваім пчальніку ён праводзіць многа цікавых доследаў. Усё ў Трахіма Белаха дагледжанае па ўсім указанням кніжкі. Да яго па параду прыязджаюць пчаляры з суседніх, а таксама і даволі далёкіх вёсак.

М. Х.

(Працяг са стар. 2)

— Што за чартаўшчына! Няўжо не заўважыў?
— Не можа быць... — сказаў я не зусім упэўнена.

Гукі матора пачалі зноў нарастаць. Цяпер самалёт набліжаўся да нас з усходу.

— Пускай яшчэ адну!

Маёр зноў стрэліў, і тут жа з самалёта ўпала ўніз сіняя ракета.

Я хутка чыркануў запалку — пакля ў адзін момант успыхнула, схапілася кальцавым агнём, ледзь не асмаліўшы мне твар.

Самалёт раптам зароў, зрабіў над намі шалёны разварот, зноў пусціў сінюю ракету і адышоў.

— Ну, цяпер напэўна ляціць сам доктар! — крыкнуў Пятрунін. Другая ракета, па дамоўленасці, пацвярджала выкананы скачок.

— Гавары цішэй або зусім маўчы, — папярэдзіў я. — У паветры ўсё вельмі добра чутна.

— Няўжо чутна?

— Зразумела. Пры марозе цішыня чутная.

Доктар прызямліўся метраў дзвесце ад нас. Маёр пачаў раскідваць і таптаць гарэўшую паклю, а я пабег да доктара. Ён ляжаў да мяне тварам, але не падымаючыся з зямлі, і я пачуў, як лязгнуў замок пісталета.

— Хто? — аклікнуў ён, калі я быў ад яго крокаў на дзесяць.

— Хамякоў! — адказаў я.

— А хто там танцуе над агнём?

— Гэта мой чалавек — шафёр. Будзьце спакойны.

100

Доктар устаў, падыйшоў да мяне, угледзеўся ў твар і сунуў пісталет у кішэню.

— Ну, вітаю, Хамякоў! — праказаў ён і патрос мне рукі. — У мяне ўсё ўдачна. Як у вас?

— У мяне таксама ўдачна.

— Вы з машынай? — спытаў ён, аглядаючыся па баках.

— З машынай. Да Масквы ж больш ста пяцідзесяці...

— І мы проста ў Маскву? — са здзіўленнем спытаў доктар.

— А куды ж яшчэ? Я ўсё падрыхтаваў. Дакументы для вас у мяне. Ці ж Губарт не гаварыў? — здзівіўся ў сваю чаргу я.

— Гаварыў! Усё гаварыў!.. Проста не верыцца, што ўсё так гладка ідзе.

Падыйшоў Пятрунін.

— Пазнаёмцеся, — сказаў я.

Доктар падаў руку, але не назваў сябе і толькі сказаў:

— Вельмі прыемна.

— Званароў, — адрэкамендаваўся Пятрунін.

— А як жа з парашутам? — спытаў доктар.

— Усё будзе ў парадку. Усё прадугледжана. Званароў! — сказаў я. — Скінь парашут у пусты калодзеж, які я табе паказваў. Зверху, на ўсялякі выпадак, накідай галінак пабольш. Дзейнічай! А потым проста ў вёску.

— Мы ў вёску пойдзем? — зноў са здзіўленнем спытаў доктар.

— Так. Машына стаіць у бацькі Званарова. Я яшчэ завідна сюды прыйшоў.

101

— А як там, нікога?

— Вёска глухая... Засталіся адны бабы.

Мы накіраваліся да вёскі. Доктар ступаў цяжка, пасапваючы. У бярозавым пералеску стаяла цішыня: тавары́шы, відавочна, ужо пакінулі гэтае месца.

— Што ў вас там новага? — спытаў я. — Як палкоўнік, як капітан, іншыя?

— У нас - та ўсё па-старому, вось у вас справы няважныя.

— Вы што маеце на ўвазе?

— Хоць бы Саўрасава. Як жа ён заваліўся?

— Падрабязнасцей не ведаю. Удакладніў факт, што прысвоіў значныя грашовыя сумы і засудзілі на дзесяць год.

— Ідыёт... — Доктар груба вылаяўся. — Я ведаў, што яго грошы згубяць.

— А наконт Брызгалава вы чулі? Скрыўся.

— Ну, гэтага я знайду, — упэўнена сказаў доктар.

— Вы думаеце?

— Не сумняваюся. Я ведаю, дзе ён можа быць.

Мінаваўшы той жа бярозавы пералесак, а затым сад, мы падышлі да хаты старшыні калгаса. Тут, як і ва ўсёй вёсцы, стаяла абсалютная цішыня.

— На самай справе мядзведжы куток, — сказаў доктар. — Тут можна цэлы дэсант высадзіць, і ніхто не прачнецца.

— Сюды, вось у гэтыя дзверы... Смялей, — сказаў я.

Доктар увайшоў у пакой і тут жа без каманды падняў рукі: на яго глядзелі чатыры пісталетныя дулы.

(Працяг будзе).

102

ПЕРШАМАЙСКІЯ АБАВЯЗАЦЕЛЬСТВЫ

Свята працоўных сяляне Беласточчыны сустракаюць шэрагам абавязацельстваў. Напрыклад, жыхары вёскі Кнаразы абавязаліся агарадзіць сваю школу сеткай. Матэрыял даставіла грамадская рада нарадовая ў Храбалах. Такое самае абавязацельства прынялі жыхары вёскі Цялушкі (ГРН Рыбалы).

У вёсцы Гацькі (ГРН Храбалы) была надта дрэнная маставая. У рамах грамадскага чыну ў гонар Тысячагоддзя краіны прынята абавязацельства ўкласці новую маставую. У гонар дня 1-га Мая вырашылі выканаць палову працы.

Рамантуюць сваю вуліцу таксама жыхары вёскі Дзянісკі. Вуліца мае 1100 м даўжыні. Да 1-га Мая заквітуецца каля 700 м.

*

І моладзь не застаецца ззаду. Яна сустрэне Першамайскае свята як свята вясны і маладосці. Так яго акрэсліла моладзь з Райска. Па ініцыятыве мясцовага гуртка ССМ моладзь сабрала складчыну па 10 зл. ад гаспадара, і ў Бельскім надлясніцтве закуплена 250 дрэўцаў на азеляненне вуліцы.

М. К.

Калі чалавек па-сур'ёзнаму адносіцца да работы, калі сумленна выконвае свае абавязкі, дык заўсёды праца яго плённая, дае добрыя вынікі. Яшчэ большыя дасягненні мае той працаўнік, які апрача таго любіць сваю працу, сваю прафесію.

Вось да такіх людзей належыць Браніслава Мацюшко з Дубровы.

ВЕДЫ жыць дапамагаюць.

Яна некалькі год таму назад закончыла сельскагаспадарчы тэхнікум у Беластоку і зараз працуе ў павятовым праўленні сельскагаспадарчых гуртkoў і арганізацый. Яе становішча — інструктар па справах гуртkoў вясковых гаспадынь. Калі бліжэй знаёмішся з ёю, глыбей уніkаеш у яе жыццё і справы, становіцца неяк светла і радасна на сэрцы ад таго, што ў нас усё больш і больш людзей такіх сціплых і ахвярных.

З першых дзён сваёй работы Браніславу Мацюшко цягнула ў такое асяроддзе, з якога яна сама выйшла, на вёску. І яна ішла туды, была па 15—20 дзён у месяц і змагалася з цемрай сялян у гаспадарчых справах.

— Дзяды жылі на нашай зямлі і хлеб мелі і мяса елі. Калі добра ўвіхаліся, дык і без навуковых ведаў добра ў іх ішло, — сцвярджалі жанчыны з некаторых вёсак у адказ на агратэхнічныя і заатэхнічныя доказы Браніславы Мацюшко. Але настойлівая прапаганда сельскагаспадарчых ведаў зрабіла сваё.

— Пад лесам ёсць вёска Садова, — успамінала Браніслава Мацюшко. — Аб новых метадах гаспадарання, гадоўлі жывёлы ніхто і слухаць не хацеў. І там давялося шмат папрацаваць з жанчынамі. А жанчыны, як ніхто, маюць велізарны ўплыў на мужчын.

Пасля многіх пераканаўчых гутарак з жанчынамі, арганізаваўся там гуртоk вясковых гаспадынь, затым, кулінарны курс, а пазней конкурс зімовай аховы цялят. Браніслава Мацюшко неаднойчы ў Садове вучыла жанчын, як вырошчваць гародніну, які патрэбны уход за курамі, каб яны доўга неслі яйкі, як даглядаць кароў, каб многа давалі малака. Жанчыны сталі крыху верыць ёй, усё больш і больш рабілі так, як раіла ім аграномка (так яе там называлі). Паступова пераконваліся яны, што сельскагаспадарчыя веды дапамагаюць лепш гаспадарыць, а гэта значыць і заможней жыць. І таму ў Садове пачалі цікавіцца сельскагаспадарчай літаратурай, сталі купляць кніжкі і брашуры, падсказаныя інструктарам.

— Я ў кніжцы прачытала такія словы, паслухайце, — сказала Браніславе Мацюшко адна з жанчын з Садова.—«Чалавек без сельскагаспадарчых ведаў ходзіць, быццам з павязкай на вачах, ні ў чым не ўпэўнены, узяць можа тольki тое, да чаго сам дакранецца рукамі. А прырода няшчырая на міласці. Іх трэба ўзяць ад яе». Мудрыя словы, праўда. Сапраўды гэта так, у гэтым дамаглі вы нам пераканацца.

Жанчына гаварыла такім тонам, якім складаецца самая шчырая падзяка за вялікія і добрыя ўчынкі. А Браніслава Мацюшко была вельмі задаволена, што разбудзіла зацікаўленасць да кніжак.

Сяляне, калі адкормліваюць свіней, імкнуцца, каб вага кормніка была як мага большая. Але куды больш даход мелі б і менш расходавалі б корму, каб замест аднаго, напрыклад, двустакілаграмовага кормніка адкармілі некалькі штук па 80—100 кг. На нашым рынку саланіны заўсёды дастаткова, а мяса часта не хапае. Ды затрата корму на 1 кг саланіны ў многа разоў большая, чым затрата на прырост аднаго кг мяса. Аб гэтым многа прыйшлося тлумачыць жанчынам і ў Старожынцах, і ў Бенеўцах, і ў Крапіўнай. Але ўрэшце зразумелі гэта жанчыны, і гурткі вясковых гаспадынь у гэтых вёсках прыступілі цяпер да конкурсу хуткага адкорму свіней.

У Няроснай пасля расказа Браніславы Мацюшко аб карысцях, якія дае кукуруза, усе члены гуртка вясковых гаспадынь абавязаліся на сваіх палетках у гэтым годзе засеяць па кавалку зямлі кукурузай.

Дзякуючы актыўнай дзейнасці Браніславы Мацюшко 25 гуртkoў вясковых гаспадынь бярэ ўдзел цяпер у розных конкурсах. Напрыклад, жанчыны з Слаўна і Дубасьна арганізавалі конкурс па вырошчванню кармавой капусты, а жанчыны з Лазова і Новай Вёскі удзельнічаюць у конкурсе рацыянальнага кармлення свінаматак і парасят, пастанавілі ўдзельнічаць у конкурсе догляду за курамі.

Такім чынам, Браніслава Мацюшко сваёй высокароднай працай садзейнічае далейшаму пад'ёму на вышэйшы ўзровень сельскагаспадарчай культуры ў вёсках на Дуброўшчыне. Кожны не працоўны дзень смела можна назваць подзвігам. І калі ў яе выдасца дзень больш часпяховы, калі яна патраціць больш людзей пераканаць у неабходнасці карыстання сельскагаспадарчымі навукамі, у яе светла і лёгка робіцца на душы, бо яна ведае, што добра споўніла свой доўг, што нездарма пражыла дзень.

М. ХМЯЛЕЎСКІ

РАЗАМ, СЯБРЫ МАЛАДЫЯ!

Гэтымі міцкевічаўскімі словамі закончыў свой цікавы даклад на павятовым нацыянальным семінары, які нядаўна адбыўся ў Беластоку, Ян Шуцiла, кіраўнік аддзела культуры павятовай рады нарадовай. Загаловак даклада — «Патрэбы беларускай нацыянальнай меншасці Беластоцкага павета ў галіне культуры і асветы і магчымасці іх забеспячэння» — сам гаворыць, якой тэме быў прысвечаны даклад.

Павятовы нацыянальны семінар у Беластоку, які паклаў пачатак падобным семінарам у іншых паветах з беларускім насельніцтвам, гэта вынік двухдзённага ваяводскага нацыянальнага семінара, адбыўшагася ў Беластоку 16 і 17 лістапада мінулага года.

Мэтай нацыянальных семінараў з'яўляецца грунтоўны аналіз нацыянальнай праблематыкі ў галіне культуры і асветы, дапамога ў глыбейшым зразуменні гэтай праблематыкі і лепшай яе рэалізацыі, дапамога ў шырэйшым уключэнні нацыянальных меншасцей у адзначэнне юбілея тысячагоддзя Польскай Дзяржавы.

Справам тысячагоддзя быў прысвечаны другі даклад — «Удзел беларускай нацыянальнай меншасці ў адзначэнні тысячагоддзя Польскай Дзяржавы», з якім выступіў на семінары сакратар Галоўнага праўлення БГКТ Віктар Швед.

На падставе дакладаў і дыскусіі былі апрацаваны, пакліканай камісіяй, прапановы, якія прынялі ўдзельнікі семінара.

У прапановах, між іншым, звяртаецца ўвага на развіццё пачуцця дружбы паміж палякамі і беларусамі ў форме шырокай прапагандысцкай дзейнасці, якая будзе праводзіцца ў дакладах, у выкарыстанні радыёвузлоў, наладжванні аўтарскіх сустрэч, выступленнях беларускіх мастацкіх калектываў у польскім асяроддзі і польскіх — у беларускім асяроддзі. З гэтай мэтай пастаноўлена адбіць на шапіграфе даклад Віктара Шведа і шырока пазнаёміць з яго зместам як беларускае, так і польскае насельніцтва. Пастаноўлена пакладаць намаганні на развіццё беларускай мастацкай самадзейнасці, штогод арганізоўваць агляды мастацкіх калектываў і назіраць развіццё беларускага народнага мастацтва.

Пастанова сцвярджае, што толькі цеснае супрацоўніцтва Інспектарата Асветы, Аддзела Культуры, Павятовай Бібліятэкі і Беларускага Таварыства ў штодзённай працы можа быць гарантыяй усебаковага культурнага развіцця беларускай нацыянальнай меншасці Беластоцкага павета.

В. Ш.

АСВЕТА ДЛЯ ДАРОСЛЫХ НА САКОЛЬШЫНЕ

На Сакольшчыне пасапраўднаму ажыццяўляецца лозунг «Польшча — краіна людзей, якія вучацца». Каля 1000 чалавек павышае сваю кваліфікацыю, свае веды. Моладзь і старэйшыя, якія не маюць закончаных 7 класаў пачатковай школы, у большасці вёсак павета вучацца. Найбольш навучэнцаў у 7 класе — 470 чалавек. Ёсць таксама 14 курсаў пачатковага навучання.

Пасяхова працуе народны універсітэт у Генюшах. Там моладзь і старэйшыя ходзяць два разы ў тыдні да школы. Лекцыі чытаюць аграномы, лекары, юрысты і мясцовыя настаўнікі. Вучоба ў народным універсітэце праця́гваецца два гады. Сяляне даведваюцца там, як працаваць на гаспадарцы, каб атрымліваць высокія ўраджаі, і з жывёлы мець вялікія даходы, як пазбягаць хвароб жывёлы. Асабістая гігіена, свядомае мацярынства, аб значэнні медыцынскай навукі і аб шкоднасці знахароў — моцна падкрэсліваецца на ўроках знаёмства з медыцынай.

У Паплаўцах, Янове і Залессі працуюць школы сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. Слухачы гэтых школ вечарам 3 разы ў тыдзень наведваюць школу, павышаюць свае сельскагаспадарчыя веды. Знаёмяцца з такімі дысцыплінамі як біялогія, хімія, заатэхніка.

Апрача таго, арганізаваны курсы рускай мовы, якія паспяхова працуюць у Шудзялове, Гільбоўшчыне і Номіках. Вядома, шкада, што інспектарат не падумаў арганізаваць курсы беларускай мовы, а яны ў беларускім асяроддзі вельмі ж неабходныя. Але гэта справа іншая.

Трэба сказаць, што на Сакольшчыне у гэтым годзе шырока разгарнулася асветная праца. У мінулым навучальным годзе асвета дарослых ахоплівала толькі 300 чалавек, значыць на 700 чалавек больш, чым у мінулым годзе.

І вельмі прыемна, што школы ў большасці вёсак з'яўляюцца цэнтрам не толькі асветы і выхавання дзяцей, але і іх дарослых братоў і сясцёр, а часта і іх бацькоў. Магчыма таму, што Сакольскі павет займае першае месца па разгортванню асветы для дарослых, з'яўляецца ён у Беластоцкім ваяводстве самым перадавым па колькасці арганізаваных сельгасгуртkoў.

Ітак, можна сказаць, што шляхам пашырэння асветы сярод дарослых пашыраецца папулярнасць сельгасгуртkoў.

М. Х.

Расце бельская партарганізацыя

За апошнія чатыры месяцы б. г. бельская партарганізацыя павялічылася на 203 новых членаў і кандыдатаў.

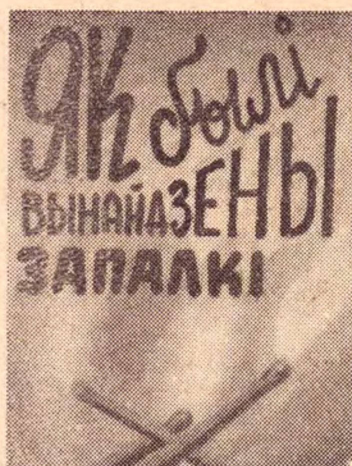
Гэты шматлікі ўзрост партыйных радоў на Бельшчыне наступіў дзякуючы цеснай сувязі КП з насельніцтвам паасобных прадпрыемстваў і вёсак. Арганізуючы сходы, інструктары канкрэтна і шчыра раз'ясняюць актуальную палітыку партыі, яе намаганні і мэты.

Асабліва шмат новых кандыдатаў — маладыя людзі. Калі члены КП пытаюць: «Што пераканала вас уступіць у партыю?» Падае амаль аднадумны адказ: «Намаганні партыі супадаюць з нашымі асабістымі мэтамі, і таму мы хочам быць у партыі».

Сярод новых кандыдатаў 27 жанчын і 33 настаўнікі.

КП у Бельску плануе пастаянны, больш-менш такі самы, рост партыйных радоў. Дасягненні ў гэтай галіне будуць больш відавочнымі, калі заўважым, што ў 1959 г. за цэлы год КП ў Бельску прынялі ўсяго толькі 90 новых кандыдатаў.

В. Р.



Цяпер цяжка сабе ўявіць, што яшчэ 150 год таму назад не існавалі запалкі. Людзі карысталіся тады сернякамі-лучынкамі.

Сапраўдныя запалкі паявіліся ў студзені 1831 года. Іх вынаходцам дзевятнаццацігадовы французскі хімік Шарль Сорыа. Першым штуршком да вынаходніцтва запалак паслужыў звычайны вопыт, які зрабіў у школе настаўнік хіміі. Змяшаўшы берталетавую соль і серу, ён ударыў па гэтай мешаніне малатком. Пачуўся даволі моцны ўзрыў.

«Калі да гэтай мешаніны дадаць яшчэ фосфар, — падумаў Шарль, — то ад удара або трэння гэтай мешаніны ўзнікне агонь». Ён пачаў працаваць з фосфарнымі мешанінамі, абпальваючы сабе рукі. Аднойчы ён прамачыў серай лучыну і абсыпаў яе канец берталетавай соллю. Размазаўшы па сцяне фосфар, чыркнуў па ім. Лучына з трэскам успыхнула.

Доўга Шарль трымаў сваё вынаходніцтва ў сакрэце. Ды аднойчы расказаў аб ім свайму школьнаму сябру. Убачыўшы яскрава ўспыхнуўшую лучынку, яго прыяцель закрычаў на ўсю школу:

— Ходзьце хутчэй сюды, Сорыа зрабіў самазапальваючуюся запалку!

Гэты дзень можна назваць днём нараджэння запалкі.

На жаль, Шарль Сорыа не мог атрымаць патэнта на сваё вынаходніцтва. У той час, каб атрымаць патэнт, трэба было заплаціць 1500 франкаў, а ў Шарля не было столькі грошай.

Праз год запалкі былі «вынайдзены» ў другі раз у Германіі настаўнікам Камерэрам, а ў 1936 годзе венграм Ірыні.

Розны лёс гэтых трох вынаходцаў. Шарль пачаў вывучаць медыцыну і з яго выйшаў добры лекар. Камерэр памёр у бальніцы для вар'ятаў, а Ірыні прадаў сваё вынаходніцтва за 50 тысяч флярынаў і стаў загадчыкам парахавой фабрыкі.



ЗАГАДКАВАЯ РЫБА

У берагоў Мазамбіка была злоўлена дзіўная рыба, галава якой падобна да чалавечай. Для вучоных — іхціёлагаў гэтая рыба застаецца загадкай. Яе нельга аднесці ні да аднаго з вядомых відаў.

На здымку: галава загадкавай рыбы.

Драматычная барацьба разыгралася нядаўна ў амерыканскім сенаце. Рэспубліканцы ўнеслі праект закона аб прызнанні выбарчых праў для неграў нароўні з белымі. Гэтым спосабам яны хацелі заручыцца падтрымкай негрыцянскага насельніцтва. Прыхільнікі расізму, «дэмакраты» з паўднёвых штатаў, якія састаўлялі меншасць, прымянілі смехатворны спосаб барацьбы, званы па-амерыканску філібустінг.

БАЛБАТНЯ НЕ ПАМАГЛА

Амерыканскае права прадбачвае, што спрэчкі не могуць быць спынены да часу прыняцця пастановы, а час прамоў не можа быць нічым абмежаваны. Таму меншасць, якая не хоча дапусціць да прыняцця закону, прымяняе філібустінг, які асноўваецца на тым, што бяруць слова паслы з меншасці, і гавораць аб чым папала да бесканечнасці. Калі змучаныя слуханнем усялякай бязглуздзіцы многія паслы выходзяць, праводзіцца галасаванне, якое можа даць перамогу меншасці.

Гэты метад прымянілі расісты ў барацьбе з прыхільнікамі ўраўнапраўлення неграў. Усіх скасаваў Расль Лёнг, які ўстанаў свайго роду рэкорд балбатні без перапынку 9 гадзін і 50 мінут. Сенатары - рэспубліканцы млелі ад стомы але не ўступілі.

Расісты спрабавалі звярнуць публічную думку на сваю карысць. Яны актывізавалі дзейнасць фашысцкай арганізацыі Ку-клукс-клан, якая хуліганскімі эксцэсамі спрабавала натравіць белых супраць неграў.

Усе гэтыя намаганні не далі выніку. Расісты панеслі паражэнне. Негры возьмуць удзел у галасаванні, якое адбудзецца 19 красавіка б. г.

Толькі для... усіх

МНОГА АБ ЖАНЧЫНАХ

У ПОЛЬШЧЫ НА 100 МУЖЧЫН ВЫПАДАЕ 107 ЖАНЧЫН. ЯК ВЫГЛЯДАЮЦЬ НАШЫЯ ЖАНЧЫНЫ?

Статыстыкі паказваюць, што ў сярэднім польская жанчына мае 1,58 узросту і важыць 58 кг., у клубах мае 89 см, у грудзях — 86. Значыць, нашыя жанчыны меншыя, напрыклад, за француржанак, але цяжэйшыя за іх. Колер валасоў пераважна русы.

ЧЫМ ЗАЙМАЮЦЦА?

33 прац. усіх працуючых складаюць у нас жанчыны (для параўнання ў Зах. Гер. — 18 прац). Яшчэ нядаўна тэарэтычна не было прафесіі, у якой не магла б працаваць жанчына. У сваіх імкненнях да прафесіянальнага раўнапраўя мы зайшлі крыху далекавата, нагаварвалі жанчын выконваць працу, зусім для іх не прыгодную. У мінулым годзе была аб'яўлена пастанова, якая забараняе даваць жанчынам работу трактарыста, у горных працах пад зямлёй, у рыбалоўстве, пры вырубцы лесу і г. д.

Анкета, якую з выпадку Пятнаццацігоддзя правялі жаночыя часопісы, выказала:

30 прац. працуючых жанчын занята ў прамысловасці,

сярод агульнай колькасці лекараў жанчыны складаюць 50 прац.,

сярод настаўнікаў — 70 прац.

ЦІ ПРЫМАЮЦЬ УДЗЕЛ У КІРАВАННІ.

Зразумела. 12.000 жанчын знаходзіцца на дзяржаўных становішчах — у нарадовых радах, у Сейме.

НАША ВЯЛІКАЯ БЯДА

Бяда № 1 у штодзённым жыцці нашай жанчыны — гэта страта часу на купляннe ў магазінах (усюды заўсёды стой у чарзе). Так па крайняй меры вынікае з анкет, праведзеных у вялікіх гарадах. Нічога дзіўнага: 1 магазін выпадае ў нас на 280 жыхароў, калі напрыклад, у ГДР — на 81.

ЦІ ПАВІННА ЖАНЧЫНА РАДЗІЦЬ СТОЛЬКІ ДЗЯЦЕЙ, КОЛЬКІ БОГ ДАСЦЬ?

Найбольш актуальнай сацыяльнай праблемай для нашай жанчыны з'яўляецца **праблема свядомага мацярынства.** Беручы пад увагу шалёны натуральны прырост у Польшчы (другое месца на свеце пасля Канады), наш урад выдаў рад пастаноў аб перарыванні цяжарнасці (цяпер кожны лекар-спецыяліст абавязаны, калі жанчына гэтага хоча, перарваць цяжарнасць бясплатна), а адпаведныя арганізацыі займаюцца прапагаваннем г. зв. **антыканцэпцыйных сродкаў для мужчын і жанчын.** Аднак усё гэта людзі не выкарыстоўваюць належна. Усё яшчэ моцна трымаецца людзей рэлігійная цемната, падтрымліваемая духавенствам, якая пагражае боскім пакараннем тых, хто пазбягае радзіць многа дзяцей.

РАЗВОДЫ

Найбольшая колькасць разводаў назіраецца ў людзей, якія пажаніліся ў вельмі маладым узросце, у гадах 18—20. Кожная 8-ая з такіх пар трапляе ў суд. Вывад з гэтага: рана жаніцца ці выходзіць замуж не трэба. Трэба здабыць сталы розум і характар.

Для гаспадыні

КАЛІ Ў ВАС ГОСЦІ

Частуйце гасцей настойліва, але не вельміназойліва.

Калі госць разбіў шклянку або зламаў што-небудзь, не падавайце выгляду, што вам шкада: госцю і так непрыемна. Калі сярод вашых гасцей ёсць чалавек, які ў вашым доме ўпершыню, праявіце асаблівую ўвагу да яго.

Менш гаварыце пра сябе. Будзьце ўважлівы да расказу госця.

Калі ў вас дрэнны настрой, пастарайцеся, каб госці гэтага нават не заўважылі.

*

Гусі і качкі лёгка ачысціць з пер'я пры дапамозе праса. Гуску або качку (вядома, пасля яе забіцця), калі яна астыне пакрываем мокрай шматкай і прыкладаем па чарзе месца пры месцы гарачым прасам. З так «адпаранай птушкі» пер'е вельмі лёгка адстае.

*

Чым ачысціць сярэбраныя пачарнеўшыя лыжкі? Тоўчанай крэйдай з дадаткам некалькіх кропель аміяку (аманяк).

*

Чай робіцца больш духмяным, калі ў скрыначку, дзе ён захоўваецца, пакласці крыху лімоннай або апельсінавай скуркі.

ТАБЕ МЕД, А МНЕ ВОСК

У трапічных лясах Цэнтральнай Афрыкі жыве дзіўная птушка, якую мясцовыя жыхары называюць «Мядовым правадніком».

Убачыўшы чалавека, яна крыкамі заве яго ісці за сабой. Калі той набліжаецца, адлятае далей. Такім чынам птушка заводзіць чалавека проста да вулля дзікіх пчол з іх смачным мёдам.

Самае цікавае, што сама птушка не есць ні мёду ні пчол. Яе прыцягвае воск, які яна надта любіць.

Мабыць таму яна і чапляецца да чалавека, каб здабыць свой прысмак.

Калі аднойчы аднаго такога «мядовага правадніка» прывезлі ў Еўропу, яго любімым ласункам былі васковыя свечкі.

МЯДЗВЕЖЫ БАНКЕТ

Гэты цікавы выпадак адбыўся ля вярхоўя невялікай горна-таёжнай рачулкі. Падраздзяленне тапографаў усё далей пранікала ў глыб тайгі. Часта па некалькі дзён праводзілі яны ў гарах, дзе рабілі патрэбныя замеры і вылічэнні. Адпраўляючыся ў тайгу, бралі з сабою самае неабходнае. Асноўныя запасы знаходзіліся ў сваеасаблівым лагеры, на базе атрада. На гэтай базе заставалася Зіна, руплівая і смелая памочніца тапографаў.

У тую памятную ліпеньскую раніцу на палянцы з'явілася мядзведзіца з двума калматымі сябрамі. Мядзведзіца і адзін з яе сяброў адразу зацікавіліся бляшанкамі згушчонага малака, а другі, відаць, далікатнейшага «выхавання», усеўся за дашчаты, груба збіты стол у імправізаванай лагернай сталоўцы. «Далікатны госць» апарожніў вялікую каструлю халоднага супу, потым адзеў пустую пасудзіну на сваю задраную ў гору морду.

Зіна спалохана сачыла за няпрошанымі «гасцямі» і нічога не магла зрабіць.

Гулякі тым часам зусім асвоіліся і знаходзілі ўсё новыя ласункі. Нарэшце, завяршыўшы частаванне маслам і цукрам, пачалі абдымацца, стоячы на задніх лапах, дужацца і «танцаваць».

На другі дзень сярод «старых гасцей» Зіна заўважыла і «навічкоў».

Тры дні хрусцелі кансервавыя банкі ў магутных сківіцах мішак. На чацверты дзень у лагер вярнуліся мужчыны, і толькі пасля таго, як адзін мядзведзь быў паранены, спынілася баляванне чацвераногіх. Мядзведзі пакінулі лагер, апошні ж з іх нават захапіў з сабою мяшок мукі. Вось які запаслівы «гаспадар»!

Толькі для закаханых



Калі я пазнаёмісўя з Алінай, мне было 18 год. Яна была на тры гады старэйшая за мяне. Гэта было два гады назад. Зараз я не помню, як гэта ўсё закончылася. Адно ведаю, што я кахаў Аліну, толькі не ведаю ці яна кахала мяне. Пачытай, Сэрцайка дарагое што напішу далей.

Аліна знаёміцца з Казікам, старэйшым за яе і хутка выходзіць за яго замуж. Як яны жылі паміж сабой спачатку, не ведаю. Толькі потым Аліна вельмі хацела са мной сустракацца. Нават прыходзіла да маёй маці, ёй хацелася быць разам са мной. Калі мы былі адны, яна расказвала аб Казіку, аб тым, што ён здзекваецца над ёю. Часта плакала. Я бачыў слёзы ў яе вачах, і мая любоў да Аліны ўзмацнялася. Мы тайна пачалі сустракацца. Як доўга ўсё гэта цягнулася не помню.

Але вось аднойчы, калі мы сядзелі адзін на адзін у хаце Аліны, неспадзявана вярнуўся Казік. Мне ўдалося яшчэ выйсці з цэлымі касцямі, але Аліне дасталося. Ад гэтага часу яны не жывуць разам. Аліна выехала да В. пачала там працаваць і піша да мяне. Вельмі просіць, каб я не забыў яе. Прапануе ажаніцца з ёй і жыць там, далёка на захадзе. Я кахаю Аліну, заўсёды аб ёй думаю. Але ў гэтым годзе іду да войска. Ці за гэтыя два гады не зменяцца нашыя пачуцці?

Я не раз думаю над тым, ці я добра паступаю. Не асмелюся пытаць аб гэтым старэйшых людзей і думаю, што ніхто мне не параіць лепш, як Ты, дарагое Сэрцайка.

СТАНІСЛАЎ З ВАРШАЎСКАГА

Паважаны малады чалавек. Час — добры фільтр. Разлука, быццам вецер, малую любоў гасіць, а вялікую распальвае.

Ты хутка пойдзеш у войска. Пакуль адслужыш, хопіць часу праверыць пачуцці вас абодвух і іх трываласць. А цяпер нішто не стаіць на перашкодзе, каб вы кахаліся.

СЭРЦАЙКА

Дні Асветы, Кніжкі і Друку

«Кніжка — твой прыяцель». Гэты сказ стаў лозунгам, сутнасць якога мы рэалізуем у штодзённым нашым жыцці чытаннем патрэбных нам цікавых кніжак. Сетка бібліятэк і ўсё ўзрастаючы лік бібліятэк - чытальняў дазваляюць вясковаму насельніцтву ўзнімаць на вышэйшы ўзровень сваю духоўную культуру. Адсталасць вясковага насельніцтва ў параўнанні з гарадскім адыходзіць у мінулае. Нават старэйшыя людзі, якім не давялося ў даваенны перыяд скончыць хаця некалькі класаў школы, цяпер, карыстаючыся магчымасцямі, якія стварылі нашыя ўлады, навучыліся карыстацца друкаваным словам. У сёняшняй нашай вёсцы не адзінкі з'яўляюцца вясковымі «грамацеямі», а большасць.

Дні Асветы, Кніжкі і Друку ў бягучым годзе будуць святкавацца разам з урачыстасцямі Тысячагоддзя нашай краіны. Лозунг «Польшча — краіна адукаваных людзей» у дні Асветы павінен стаць блізкім сэрцу ўсіх людзей, і ў першую чаргу культурна - асветным дзеячам. Бібліятэкары і настаўнікі павінны актыўна ўключацца ў распаўсюджванне сельскагаспадарчай і тэхнічнай літаратуры сярод вясковага насельніцтва. Дзеля гэтага пажадана было б, каб бібліятэкары арганізавалі ў сябе выстаўкі гэтай літаратуры. Настаўнікі павінны дапамагчы бібліятэкарам арганізаваць дыскусіі аб добрых кніжках мастацкай літаратуры з мэтай адцягнуць моладзь ад схільнасці чытаць усялякую шміру, што ў вёсках асабліва распаўсюджваецца апошнім часам. Дні Асветы павінны мабілізаваць культурна - асветных дзеячоў сярод беларускага насельніцтва да распаўсюджвання друку на беларускай мове, каб прывіваць любоў і пашану да роднага слова. Вялікую ролю павінны адыграць тут настаўнікі беларускіх школ шляхам арганізацыі насценгазетак на беларускай мове ў школах, папулярызавання беларускага друку пры дапамозе і ўдзеле вучняў.

Вялікую і багатую праграму на Дні Асветы склала Галоўнае Праўленне БГКТ. Скажам толькі аб некаторых пунктах гэтай праграмы. Будуць арганізаваны выстаўкі беларускіх і польскіх кніжак з беларускай тэматыкай пры павятовых бібліятэках у Гайнаўцы, Бельску і Саколцы, а таксама ў Ваяводскім праўленні ТППР і ГП БГКТ у Беластоку. Будуць арганізаваны выстаўкі і выступленні з жывым беларускім словам у некаторых бібліятэчных пунктах, дзе існуюць для гэтага магчымасці. Апрацуецца і правядзецца некалькі радыёгутарак на беларускай мове аб кніжках праз павятовыя і грамадскія радыёвузлы. Найбольш актыўныя вясковыя бібліятэкары атрымаюць каштоўныя кніжныя ўзнагароды за распаўсюджванне беларускага друку. Мастацкі калектыў пры ГП БГКТ прыме ўдзел у цэнтральных урачыстасцях у Дні Асветы ў Варшаве.

Дні Асветы, Кніжкі і Друку ў гэтым годзе ў вясковым асяроддзі будуць працягвацца ад 3-га да 25 мая. Няхай стануць яны днямі актыўнай працы з друкаваным словам і пакінуць любоў і пашану да яго на цэлы год!

М. К.

НОВЫЯ ГУРТКІ ТАВАРЫСТВА НА ГАЙНАЎШЧЫНЕ

Перад III З'ездам Таварыства ад 25.III. да 15.IV. 1960 г. узніклі новыя гурткі Беларускага культурна-грамадскага таварыства ў наступных вёсках: у Крыўцу (старшыня Віктар Раманюк, сакратар Марыя Шварц, скарбнік Люба Хадак), у Гарадзіску (старшыня Уладзімір Асіпюк, сакратар Мікалай Тэслюк, скарбнік Барыс Артымюк), у Барысаўцы (старшыня Аляксандр Іванюк, сакратар Люба Каролька, скарбнік Канстанцін Янюк), у Чаромсе (старшыня Ніна Сабінская, сакратар Надзя Шатыловіч, скарбнік Анна Дудал), на вуліцы Горная ў Гайнаўцы—былая вёска Горная (старшыня Мікалай Плева, намеснік старшыні Янка Еўдосюк, сакратар Уладзімір Грушэўскі і скарбнік Міхась Плева), у Дашах (старшыня Шыман Гашчэнка, сакратар Аркадзі Маркевіч і скарбнік Аляксей Маркевіч), у Сухавольцах (старшыня Яўгені Насковіч, сакратар Пятро Семянюк і скарбнік Юрка Масальскі).

Васіль Дзун

НІВА — наш родны часопіс

Дзякуючы дзяржаве, беларусы ў Польскай Народнай Рэспубліцы могуць свабодна карыстацца сваёй мовай, могуць чытаць беларускія кніжкі, часопісы і дзеці іх свабодна вучацца ў школе на беларускай мове. У кожнай вёсцы культурнае жыццё ўздымаецца на вышэйшы ўзровень. Людзі выпісваюць і чытаюць газету на роднай мове — «Ніву».

— Сваю мову нам забываць не трэба, а наадварот, пашыраць яе, — кажу я аднойчы ў гутарцы з адным чалавекам.

— Я выпісваю «Ніву», але гэта не дзеля патрэбы, а дзеля славы і каб лепш зарабляў пісьманосец. Часам пакручу ў руках «Ніву», прачытаю «сардэчныя тайны» і кіну — кажа знаёмы.

— Не, — засцерагаю я яго, — «Ніву» выпісваюць не дзеля славы ці каб паглядзець малюнкі, а каб ведаць, чым жыве наша краіна, яе жыхары, каб быць заўсёды ў курсе спраў, што робіцца ў свеце. «Ніва» часам дае і цікавыя апавяданні, артыкулы, перадрук цікавых кніжак на беларускай мове. Культурна жывуць людзі, якія чытаюць часопісы, слухаюць радыё. А «Ніва» — наша родная газета.

Мікалай Матвеюк
Лапухоўка.

Будуецца сушальня ільну

Па ініцыятыве сельскагаспадарчага гуртка жыхары вёскі Багны ў Дуброўскім павеце будуюць сушальню ільну. Кошт пабудовы складзе каля 25 тысяч зл. 6 тыс. зл. у форме беззваротнай пазыкі ініцыятары пабудовы сушарні атрымалі ад павятовага аб'яднання плантатараў ільну. З увагі на тое, што плантатары ільну ў Дуброўскім павеце будуць прадаваць лён толькі на валакно — сушарні вельмі патрэбныя. Хаця кошт пабудовы немалы, але ўжо восенню бягучага года сяляне Багнаў (а напэўна і іншых вёсак) будуць карыстацца сушарняй. Гэта забяспечыць аколіцу ад пажараў, якія ўзнікаюць часам пры прымітыўнай сушцы ільну.

Турбуе жыхароў Багнаў справа электрычнага святла. Непадалёк вёскі прабягае лінія высокага напружання, аднак вёска застаецца надалей без святла. А пры карыстанні сушарняй электрычнасць будзе неабходна. Мо' падумаюць аб гэтым кіраўнікі Ваяводскага праўлення электрыфікацыі ў Беластоку і вырашаць справу па гаспадарску.

М. К.

НЕ ПАШАНЦАВАЛА

Ноччу з 9-га на 10-га красавіка г. г. жыхар вёскі Рыбалы (Бельскі павет) Міхась Германюк накіраваўся ў кусты над рэчкай Дзякаўкай і пачаў «прадукцыю» самагонкі. Аднак не дакончыў «работы». Перашкодзілі міліцыянеры з Храбалоў. Апаратура, тры бочкі зацеру і 11 літраў самагонкі канфіскавана, а «прадуцэнт» атрымаў ордэр на памяшканне з жалезнымі кратамі.

Ізноў дзеці віноўнікамі пажару

12 красавіка г. г. у Дзяніскіх узнік пажар, у выніку якога згарэлі забудаванні 9 гаспадароў. Апрача гэтага, згарэлі конь, 7 кармнікаў, 2 цялят, некалькі штук авечак, шмат тон збожжа, сена, саломы, бульбы і гаспадарчыя прылады.

Пажар выклікаў 4-гадовы Уладзімір Грыгарук.

Нядобрая з'ява наглядалася і ў часе самога пажару. Менавіта, не ўсе жыхары Дзянісак пайшлі на барацьбу з агнём, нават знайшоўся такі гаспадар, які, калі яго спыталі, чаму не ідзе на ратунак, адказаў: «Дык гэта гарыць на другім канцы, і вецер дзьме ў іншы бок».

На сто дваццаць гаспадароў, толькі горстка намагалася змагацца з пажарам. На дапамогу прыйшлі жыхары Плюціч Мікалай Васілюк, Аляксандр Паплаўскі і інш.

У ліквідацыі пажару прынялі таксама ўдзел дзве пажарныя каманды: прафесіянальная з Бельска і дабраахвотніцкая з Боцек.

М. Рэкін

УВАГА, ВАРШАВЯНЕ!

Сустрэча, канцэрт, танцы

7 мая ў Варшаве ў зале Міністэрства энергетыкі (вул. Круча 36, насупраць Гранд Гатэлю) варшаўскія гурткі беларускага, украінскага і літоўскага таварыстваў арганізуюць першамайскую сустрэчу членаў і сімпатыкаў гэтых таварыстваў. У часе сустрэчы адбудзецца вялікі канцэрт пры ўдзеле мастацкай самадзейнасці трох таварыстваў. Пасля канцэрту — танцавальны вечар. Пачатак у 19 гадзін. Білеты ў рэдакцыі «Нашага слова» і ў аддзеле БГКТ (Сэнаторска 8, ад 2 мая), у дзень сустрэчы — пры ўваходзе.

Літаратурны вечар

10.IV. 1960 г. у памяшканні клуба ТППР у Шчэціне адбыўся літаратурны вечар, прысвечаны памяці Фр. Багушэвіча. Жыццё і творчы шлях паэта прадставіў студэнт Шчэцінскай Палітэхнікі Алесь Ляшчынскі. У другой частцы вечара прысутныя выслухалі некалькі вершаў паэта.

Н. А.

ПАСАДКА ЛЕСУ

Па ініцыятыве Міністэрства сельскай гаспадаркі і лясніцтва ў Варшаве і Аддзелу сельскай гаспадаркі і лясніцтва Гайнаўкі, каля вёскі Істок праводзіцца залясенне на так званых «няўжытках», якія каля вёскі Істок займаюць вялікія плошчы. Запланавана засадзіць 100 га лесу. Пры гэтым засаджана ўжо больш 30 га лесу.

М. П.

„NIWA”

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok, ul. Warszawska 11, telefon 54-14.

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1 tel. centr. 37-41 red. naczelny i sekretariat 25-89.

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa”.

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł.

Wpłaty kierować na PKO Nr 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch”. Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę” przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł półrocznie — 20.30 zł i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto PKO Nr 1-6-100024 PKWZ „Ruch” Warszawa.

Zamówienia na „Niwę” z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem: CHZ „ARS POLONIA” Warszawa, Krakowskie Przedmieście nr 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P Warszawa 1 6 51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16.

Nkł. 5.000 Bltk N 3

Размеркаванне «навaліла» а сяляне цэрпяць

Глеба ў вёсках, якія абслугоўвае Гарадоцкая ГС, наогул слабая, пясчаная. Зразумела, каб на такіх глебах вырасціць адпаведны ўраджай, патрэбна адпаведная колькасць угнаенняў. А трэба сказаць, што земляробы гэтых аколіц вельмі ахвотна купляюць мінеральныя ўгнаенні.

Беручы ўсё гэта пад увагу, Гарадоцкі ГС запатрабаваў на весну 1050 тон усялякіх мінеральных угнаенняў. Нажаль, запатрабаванне яго рэалізавана толькі на 30 прац. 400 тон мінеральных угнаенняў, якія атрымаў ГС, сяляне раскупілі ўмомант. Але гэта на 42 вёскі, якія абслугоўвае Гарадоцкі ГС, вельмі мала. Сяляне патрабуюць значна больш. Але склады ГС пустыя. На складах ПЗГС таксама няма. Якая ж тады перспектыва добрых ураджаяў? Пясчаныя глебы без угнаенняў граша варты. Такая ж сітуацыя і ў Міхалоўскай ГС. Некаторыя гавораць, што недахоп мінеральных угнаенняў адчуваецца ва ўсёй нашай краіне. Не хочацца ў гэта верыць. Бо, напрыклад, у суседняй, Нараўскай ГС на Гайнаўшчыне, склады завалены мінеральнымі ўгнаеннямі. Людзі атрымалі іх дастаткова і больш ніхто купляць не хоча. Нехта відаць наблытаў у раздзеле мінеральных угнаенняў на паасобныя ПЗГС і ГС. А сяляне цярпяць.

(вб)

ГРАМАДСКІ ЧЫН



Грамадскім чынам сяляне з вёскі Плёскі (Бельскі пав.) пастанавілі зажвіраваць кавалак дарогі, ідучай з вёскі да шашы. Было зажвіравана 400 метраў дарогі. Вельмі добра свой службовы абавязак выконвае дарожнік Эдмунд Грынявіцкі, які дбае аб вясковых дарогах і заклікае сялян да грамадскага чыну.

ПЕЦЯ ІВАНЮК
Плёскі

На здымку: сяляне з вёскі Плёскі грамадскім чынам упарадкоўваюць дарогу. Побач Эдмунд Грынявіцкі.

КУДЗЕЛЬНІЦЫ

Назва «кудзельніцы», жыве і да сёння ў Талькоўшчыне (Сакольскі павет). Але толькі назва. Змест зусім іншы. Калісьці дзяўчаты збіраліся ў колах і пралі кудзелю. Ды працы не было так проста. Не было тады электрычнага святла. Гарэла пераважна трохлінейная лямпа і пры ёй дзяўчаты пралі, спявалі, расказвалі аб хвалюючых справах. Спяваюць, расказваюць і цяпер, толькі ўжо не прадуць, а займаюцца рукадзеллем. Найбольш збіраюцца ў Талькоўшчыне ў Лісоўскіх. Крыся Мірон зацягвае песню, яе падтрымоўваюць Оля Горыш, Вера і Зося Лісоўскія, а таксама маладая гаспадыня хаты Зіна Лісоўская. Мелодыі песень плывуць па ўсёй хаце, а рэха іх чуць і на вуліцы. Прыемна пабываць і паслухаць, як прыгожа спяваюць нашыя вясковыя дзяўчаты песні.

М. Х.

ПАЖАР

11 красавіка ў Саколцы быў пажар. Згарэла стадола грам. Мінкоўскага. Разам са стадолай згарэлі дзве каровы і сем свіней. Прычынай пажару была гульня дзіцяці з агнём.

Г. Пілiпайць
Саколка



Нічога вашыя лякарствы не памагаюць, — жалілася Ганна доктару Дзятлоўскаму, — і ў крыжы баліць і ногі ломіць. Прыпішыце, калі ласка, што-небудзь мацнейшае.

— Няма нічога мацнейшага. Ды і, праўду кажучы, ніякія лякарствы тут не памогуць. Замуж трэба выйсці, дзяцей будзеце мець і хвароба пройдзе.

Дзяўчына і без парады доктара даўно ўжо б замуж выйшла, ды ніхто не бярэ. Пасагу не мае, ды прыгажосцю не вылучаецца.

— Ды дзе ж я таго мужа вазьму. Мо' па вашым рэцэпце ў аптэцы выдадуць?

— Калі не мужа, дык мужчыну знайсці трэба, а гэта не так ужо цяжка. І доктар згадзіўся ёй дапамагчы ў гэтым.

ДОБРАЕ СЭРЦА

Пасля гэтага Ганна часта ездзіла да доктара. Новы метад лячэння ёй спадабаўся.

Пасля некалькіх месяцаў вынікі лячэння былі ўжо відавочныя, а потым у яе нарадзіўся сын.

А тым часам доктар Дзятлоўскі пераехаў у іншую мясцовасць. Паехаць да яго Ганна не мела за што, а сам ён прыехаць да яе і не думаў.

Аднойчы доктар атрымаў ліст. Ён сядзеў і чытаў:

«Лячэнне тваё мне не памагло, — пісала да яго Ганна. — Вось я маю сына, а чуюся яшчэ горш, чым перад гэтым. А да лекараў больш звяртацца баюся: з адным дзіцём цяжка, а што будзе, калі за год ды другое з'явіцца. Мабыць, ты мяне ашукаў. Калі не можаш мяне больш лячыць, дык памажы хоць дзіця гадаваць. Твая Ганна».

— Нахабства! Яшчэ чаго ёй захацелася. — Ён парваў ліст і кінуў у сметнік.

Тры месяцы пасля ён атрымаў павестку ў суд.

— Чаго яны ад цябе хочуць? — непакоілася яго жонка.

— Мабыць за эксперта, — саілгаў доктар.

— Мо' ўдасца выкруціцца, — думаў ён, едучы ў суд. Сведкаў жа пры гэтым не было.

— Дачка мая так унадзілася да Дзятлоўскага, — паказвала на судзе маці Ганны, — што рады ёй не было. Вязі яе, ды і вязі да доктара. Некалькі месяцаў пасля я заўважыла, што з дачкой не ў парадку. Што з табой? — пытаю я дачку, — здаецца ніхто да цябе не хадзіў, а ты... Праўду гавару, пане суддзя, як шаную пана суддзю і герб, які на ім вісіць. Адкуль жа, пытаю я дачку, у цябе ўзялося? Ну, дачка і прызналася, што гэта Дзятлоўскі яе так лячыў. Паглядзеў бы толькі пан суддзя на дзіцё, як дзве кропелькі на бацьку падобнае. Усе людзі ведаюць, што доктар яго бацька і доктарчыкам яго называюць.

— Мала што людзі нагавораць, — бараніўся Дзятлоўскі. — Вунь усе гаварылі, што я каня прадаў, каб Зосю загадзіць, з якой быццам бы я меў мець дзіця. А я магу лёгка даказаць, што грошы мне былі патрэбны на аплату залеглых падаткаў. Я прашу суда выслухаць па гэтай справе сведкаў Скварцова і Враблеўскага.

Суд палічыў, што паміж падаткамі Дзятлоўскага і дзіцём Ганны няма нічога супольнага і сведкаў гэтых не паклікаў.

— Дзвесце злотых у месяц аліментаў, — разважаў Дзятлоўскі, вяртаючыся з суда. Гэта было б глупства, але што жонка ў хаце скажа. Не паверыць, што гэта праз добрае сэрца.

Вось і зрабі ты каму дабро!

САВА

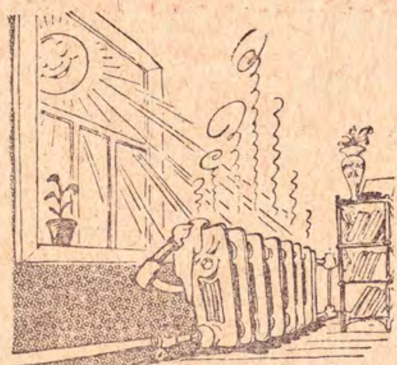
Імпарт з Мінска

ПАД ВЯСНОВЫМ СОНЦАМ

Малюнкі Р. Грамыкі.



Не адарваць!



Вось цяпер за ўсю зіму пагрэюся.





Пад яе аконцам

У КЛАСЕ

Настаўніца, праверыўшы сшыткі хатняй работы, паклікала Васю і кажа:

— Калі ты будзеш так далей блытаць задачы, я паклічу твайго бацьку і скажу яму, што ты дрэнны вучань.

— Добра, Вера Сцяпанаўна, — згадзіўся Вася, — паклічце яго, гэта ён мне рашаў гэтую задачу.

Мар'я Руслякова
Парцава



П'ЯНЫ

Аднойчы бацька, прыйшоўшы п'яным да хаты, сеў каля стала і задумаўся. Да яго падыйшоў сын і кажа:

— Тата, цяпер не маеш работы, раскажы мне пра мозг і розум у галаве.

— Адчапіся ты ад мяне з сваім мозгам і розумам, у мяне цяпер што іншае ў галаве, — адказаў бацька.

Вася Касцючук
Тынкаўшчызна

У СУДЗЕ.

Суддзя да абвінавачанага: — Чаму вы, абвінавачаны, выраблялі фальшывыя дзесяцізалатоўкі?

Абвінавачаны: — Бо не ведаў, як рабіць праўдзівыя.

Іван Нос
Лупляпка Старая

ГЭТА НІЧОГА

Селянін купіў на рынку карову і пытае:

— А ці спакойная ваша карова?

— Спакойная, — адказвае той, што прадаў, — толькі пры даенні любіць стукнуць крыху.

— Гэта нічога, карову доіць мая жонка.

Рышард Амброжэй
Саколе

І ТАК І ТАК ДРЭННА

Зышліся кухаркі - сяброўкі і пачалі гутарку:

— Ну як табе, Маруся, на новым месцы?

— Ой, вельмі дрэнна.

— Чаму?

— Таму, што я заўсёды галодная. Бо калі звару дрэнна, то не магу яго есці, а калі добра, то яны ўсё з'ядаюць.

Зіна Іванюк
Дубічы Асочныя



ВАРВАРСТВА

Пастанову падымалі
Згодна ўсе, як мае быць:
«На ўсіх вуліцах у Крынках
Трэба дрэўцы пасадзіць».

Пазапрошлаю вясною
Гэты план ў жыццё ўвялі
Упрыгожыліся Крынкі,
Калі дрэўцы расцвілі.

Але так было нядоўга --
Дрэўцы раслі да зямлі.
Ці ж хто-небудзь падвязаў іх!
Ці паліў хоць хто калі!

А калі настала спёка,
Дрэўцы ніклі ад жары.
Так яны і паўсыхалі,
Як сіроты, без пары.

А што выжылі, дык з гэтых
Пугі сталі выраблять.
Каб такому гэтай пугай
Па спіне так пагуляць!

ЯНКА БЕРАЗАВЕЦ

САКРЭТЫ прыгажосці

Жанчыны і дзяўчаты, прыгажуні над прыгажунямі, падзяляюцца на дзве серыі. Першая — прыгажуні дэманічныя, перад якімі мужчыны пры першым спатканні мармычуць: «Пропал я мальчишка, пропал я навсегда...»

Другая серыя — гэта жанчыны анёльскай прыгажосці з пакорным позіркам, нясмелымі рухамі і херувімскім голасам. Трапіўшы такой у рукі, мужчына хутка спазнае, як д'ябал выглядае. Паміж гэтымі дзвюма серыямі трапляюцца яшчэ паўфабрыкаты, гэта значыць, міленькія, сімпатычныя і такія, якія ў водблесках месяца здаюцца «нічагаватыя сабе».

Зразумела, жанчыны, пакрыўджаныя прыродай, імкнуцца падрамантавацца да выгляду прыгажунь пры дапамозе касметычных сродкаў. Хачу дапамагчы гэткім жанчынам, таму даю некалькі практычных парад. Першым чынам, на дарозе да хараства кандыдатка павінна ўстанавіць якога роду ў яе скура. Тлустую скуру трэба падсушыць, а сухую падтлушчыць — да такой геніяльнай выдумкі дайшлі касметычныя кабінеты. І правільна, інакш у іх не было б работы. Тлустую скуру, на здавальненне мужам, адсушваюць міндальнымі вотрубямі. Купіць 500 грам міндалю, аблупіць яго, зерне аддаць мужу, каб з'еў, а лупіны стаўчы ў ступцы на вотрубі. Калі вотрубі гатовы, мыцца імі як мылам.

Сухую скуру трэба намазаць тоўстым слоем смятаны і сядзець, пакуль хто-небудзь з хатніх не абліжа.

У кожным доме абавязкова павінен быць набор касметычных фарбаў і жанчыны павінны ўмела імі карыстацца. На дзень накладаецца на твар бледны румянец для бландзінак і яркі для брунетак. Збіраючыся ў тэатр або ў госці, ужываецца светлафіялетавы румянец, які пры электрычным асвятленні ўсім румянцам — румянец.

Калі наведваем знаёмых, якія перажываюць жалобныя дні, для салідарнасці скарыстоўваем чорны румянец. У касметычным наборы неабходна мець аловак для броваў і спірт. Касметычны аловак ужываецца дзеля запісвання дзённых расходаў, а спірт... зрэшты кожны ведае да чаго спірт ужываецца. Спірт трэба хаваць у бяспечным месцы. Калі пляшка акажацца пустой, значыцца, ён быў дрэнна схаваны.

Добрая прычоска ўпрыгожвае галаву, як багетавая рама карціну. Таму вельмі важная справа знайсці адпаведнага цырульніка. Цырульнік павінен быць артыстам сваёй справы — ласкавым, прывабным і модным.

А ўдасца вам знайсці такога мужчыну, але не будзе ён цырульнікам — дык, у асноўным, не бяда. Трымайце толькі пад рукамі шчыпцы для завівак, і, калі муж застане вас разам, суньце ў руку партнёра шчыпцы і прадстаўце яго мужу як свайго цырульніка.

Не забывайце таксама, жанчыны, аб штодзённай гімнастыцы. Кожны прыгожы твар страціць сваё значэнне, калі фігура не будзе стройнай і гібкай? Практыкаванні выбірайце як найбольш простыя, напрыклад, вадзіце мужа за нос, выварочвайце яму кішэні, сядайце мужу на карк. А калі б муж пачаў наракаць, што стомлены, кладзіце яго на абедзве лапаткі для адпачынку.

Дарагія грамадзяначкі, калі вам не памогуць гэтыя парады, дык не старайцеся застасоўваць іх насілу. Проста аб'яўляйце сваё ўмовы, а тады многія мужчыны захочуць аддацца ў палон і не прыгажуням.

Дзядзька Ляван